O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INV №

Kuch — adolatda

Adolat

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan * 2002 yil 1 noyabr * juma * № 44 (383) * sotuvda erkin narxda

БИЛДИРИШ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг иш режасига биноан 2002 йил 5 ноябрь куни соат 14.00 да Сиёсий Кенгашнинг навбатдаги VIII Пленуми бўлиб ўтади.

Пленумга Сиёсий Кенгаш аъзолари, вилоят Кенгашлари биринчи ва иккинчи котиблари таклиф этилади.

МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, Мусахонов кўчаси, 103-уй, 1-Тошкент тиббиёт институти мажлислар зали.

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ СИЁСИЙ КЕНГАШИ КОТИБИЯТИ.

ДУНАЙ СОҲИЛИДАГИ ФАЙЗЛИ УЧРАШУВЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 27-29 октябрь кунлари расмий ташриф билан Венгрия Республикасида бўлди

Ҳозирги Венгриянинг тарихи X асрдан бошланади. Венгерларнинг аждодлари ўша даврда Карпат тоғлари теварагидаги унумдор ерлар, серсув дарёлар, ҳайвонот ва наботот олами ранг-баранг ва бой ҳудудни макон тутган. Улар олис Европага бизга яқин ҳудудлардан кетгани, халқларимиз ҳануз бир-бирини қайсидир маънода қариндош билиши эса сир эмас.

Президентларнинг илк учрашувида Ференц Мадл Ўзбекистоннинг ютуқларини эътироф этар экан, аввало, тарихий муштаракликдан сўз очган бўлса, кейинги мулоқотлардан бирида Ислом Каримов "чўпон" сўзини икки халқ таржимонсиз тушуниши ва "умумий сўзлар луғати" анча катта эканлигини таъкидлади. Тошкентда туғилиб ўсган, кейинчалик тақдир тақозоси билан Венгрияга бориб қолган одамлар билан мулоқот чоғида биз, ташриф воқеаларини ёритаётган журналистлар бунинг исботини осонликча топдик. Оддий мисол: венгерларда ҳам "она" сўзи бор экан. Бу сўз худди биз англайдиган муқаддас маънони англатади.

Лекин моҳиятга қарайдиган бўлсак, қариндошлик ришталари қанчалик яқин бўлмасин, мамлакатлар амалда ҳамкорлик қилмаса, айниқса, ҳар қандай давлатлараро муносабатларнинг асосини ташкил этувчи савдо-иқтисодий муносабатлар ривожланмаса, бундай яқинликнинг келажаги мавҳум бўлиб қолаверади.

Президент Ислом Каримовнинг Венгрия раҳбари Ференц Мадл, парламент раиси Каталин Сили, Бош вазир Петер Меддьеши ва бошқа расмий кишилар, ишбилармонлар билан учрашувларида сиёсат бобидаги ҳамкорлик замон руҳига мос тарзда ривожланаётгани, лекин савдо-иқтисодий муносабатлар кўлами икки томонни ҳам қониқтирмаслиги таъкидланди. Ўзбекистон билан Венгрия БМТ, ЕХҲТ сингари халқаро ва минтақавий тузилмалар доирасида ҳамфикрлик билан иш юритади. НАТОнинг "Тинчлик йўлида ҳамкорлик" дастури ҳамда Евро-Атлантика ҳамкорлик кенгашида ҳам мамлакатларимиз ҳамжиҳатликда ҳаракат қилади. Ўзбекистон Венгриянинг Европа Иттифоқига қўшилиш ниятини қўллаб-қувватлайди ва бу борадаги ютуқларидан мамнунлигини яширмайди. Умуман, Ўзбекистон Венгрияда кечаётган сиёсий ва иқтисодий ўзгаришларни диққат билан кузатиб, муваффақиятларидан қувониб келади.

Венгрия томони ҳам сиёсий жабҳада Ўзбекистонга жуда хайрихоҳ. Фожиали 11 сентябрь воқеаларидан кейин Ўзбекистон раҳбари Ислом Каримовнинг халқаро аксилтеррор коалициясини қатъий қўллаб-қувватлаш ҳақидаги тарихий қарори, кўп давлатлар қаторида, Венгрия томонидан ҳам муносиб баҳоланмоқда. Президент Ференц Мадл Ўзбекистоннинг мазкур коалициядаги ҳиссасини юксак даражада қадрлашини алоҳида таъкидлади. Умуман, Венгрия раҳбарияти Ўзбекистоннинг ислоҳотлари, минтақавий ва дунёвий барқарорликни мустаҳкамлаш йўлидаги ташаббус ва саъй-ҳаракатларига юқори баҳо беради.

Иқтисодий муносабатлар — янада эътиборталаб мавзу. Очиқ тан олиш керак, савдо-иқтисодий муносабатларимиз сўнгги вақтларда анча сусайди. Венгрия томонининг маълумотларига кўра, ўтган йили бу борадаги кўрсаткич 14-15 миллион АҚШ долларини ташкил этган, холос. Президент Ислом Каримовнинг фикрича, буни қисман ўтиш даври, саноатда, халқ хўжалигида юз бераётган шиддатли ўзгаришлар билан изоҳлаш мумкин. Лекин самарали ҳамкорликни кутиб ётган, юқоридаги омиллар билан "оқланмайдиган" соҳалар ҳам аслида кам эмас. Савдо-иқтисодий муносабатларни сусайтираётган бош омил ахборот танқислигидир. Мамлакатимиз раҳбари учрашувларда ҳамкорликни ривожлантириш масалаларига тўла ойдинлик киритди.

Хўш, Ўзбекистоннинг Венгрия билан ҳамкорликдан манфаатдорлиги кўпроқ қайси соҳаларда кўзга ташланади? Аввало, тўқимачилик ва енгил саноатда. Ўзаро савдо ҳажми камайиши сабабларидан бири икки мамлакат ўртасида воситачилар мавжудлигидир. Ваҳоланки, бевосита алоқа бир неча чандон фойдали бўлиши турган гап. Бунинг содда ва синалган йўли қўшма корхоналар тузишдир.

Ўзбекистон озиқ-овқат саноати, дори-дармон, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш, паррандачилик каби соҳаларда Венгрия билан жуда самарали ҳамкорлик қилиши мумкин. Транспорт коммуникациялари билан сайёҳлик эса икки томонда ҳам улкан қизиқиш ва интилиш ҳосил қилиши тайин.

Венгрия ишбилармонларида Ўзбекистон билан ҳамкорликка қизиқишни яна қандай омиллар кучайтиради? Ўзбекистон табиий ва минерал хомашё захираларига бой. Айниқса, газ, олтин, вольфрам, фосфоритлар, каолин заҳиралари бобида мамлакатимиз ҳақли равишда дунёдаги етакчи ўринларда туради. Газ заҳираларининг ўзи 2,5 триллион куб метрни ташкил қилади. Қолаверса, заминимиздан Менделеев даврий жадвалидаги барча элементларни топиш мумкин.

Ипакчиликда ҳам кўрсаткичларимиз юқори. Булар қаторида мева-сабзавотнинг кўплигини таъкидламоқ жоиз. Афсуски, Президентимиз таъкидлаганидек, юртимизда етиштириладиган мева-сабзавотнинг анчагина қисми қайта ишланмасдан қолади. Чунки бизда консервация, сублимация, қуйингки, ҳосилни қайта ишланган тайёр маҳсулот ҳолига келтириш жараёнида зарур бўлган техника ва технологиялар яхши ривож топмаган. Қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш, соҳа маҳсулотларини қайта ишлаш борасида катта ютуқларни қўлга киритган Венгрия Ўзбекистонга эътиборини кучайтирса, нафақат биз, ўзи ҳам бундан катта манфаат топган бўлур эди.

Ислом Каримов бу манфаатдорликни жўнгина исботлади. 2004 йилда Венгрия Европа Иттифоқига қўшилади. Ғарбий Европа эса қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашда анча илғор минтақа. Демак, Венгрия кучли рақобатга дуч келиши шубҳасиздир. Бундай вазиятда у Ўзбекистон билан ҳамкорликни кучайтиришдан фақат ютади.

Ўзбекистон билан ҳамкорликнинг самарадорлигига объектив омиллар ҳам кўп. Аввало, сармоя эркин кириб бориши учун барқарорлик, кўплаб имтиёз ва қулайликлар мавжуд. Ўзбекистон саноатнинг ўзи учун мутлақо янги бўлган турларини очди (автомобилсозлик, телекоммуникация ва ҳоказо), иқтисодиётда тузилмавий ўзгаришлар ясади (ғалла ва нефть мустақиллиги), бозор инфратузилмасини шакллантирди. Мамлакатимизда иқтисодиётни эркинлаштириш, ҳар қандай давлатда иқтисодиёт таянчи бўладиган кичик ва ўрта бизнесни кенг қўллаб-қувватлашга эътибор жуда кучли. Кенг авж олган хусусийлаштириш жараёнида эса барча, жумладан, Венгрия сармоядорлари ҳам, фаол иштирок этиши мумкин.

Иқтисодий ҳамкорлик Афғонистонни тиклаш ишларида ҳам ривожлантирилиши мақсадга мувофиқдир. Чорак асрлик урушдан чиққан бу мамлакатга темир йўли кўприги фақат Термизда бор. Демак, тикланиш лойиҳаларида иштирок этишни кўзлаганлар Ўзбекистонни четлаб ўтолмайди.

Бошқа соҳаларни олсак, Ўзбекистон билан Венгрия атроф муҳит муҳофазаси, илм-фан, маданият соҳасида, ҳарбий-техникавий соҳада ҳамкорликни ривожлантиришдан ўзаро манфаатдордир.

Кўрилган масалалар юзасидан томонларнинг фикри бир жойдан чиқди. Президентлар Ислом Каримовнинг Венгрияга расмий ташрифи якунлари бўйича қўшма баёнот қабул қилди. Ўзбекистон-Венгрия муносабатларининг ҳуқуқий базасига эса яна бир нечта муҳим ҳужжат қўшилди: томонлар сармояларни ҳимоялаш ва ўзаро рағбатлантириш, қишлоқ хўжалиги, автотранспортда халқаро йўловчи ва юк ташиш, уюшган жиноятчиликка қарши кураш соҳаларидаги ҳамкорликни расмийлаштирди.

Ташриф ҳақидаги мулоҳазалар якунланар экан, кузда Ўзбекистоннинг ташқи сиёсий мулоқотлари ғоят фаоллашганини алоҳида таъкидламоқчимиз. Ислом Каримов бу мавсумда ЕИга қўшилиш арафасида турган уч давлат — Литва, Польша ва Венгрия раҳбарлари билан учрашди. 2002 йилнинг бошидан оладиган бўлсак, Ўзбекистон рамзий маънода қўллари билан дунёни қучди, дейиш ўринлидир. Ғарбнинг энг чекка нуқтаси АҚШ ҳамда Шарқнинг ибтидоси бўлмиш Японияга — дунёнинг энг илғор давлатларига Президент Ислом Каримовнинг расмий сафарлари уюштирилди. Мустақил Ўзбекистоннинг мустақил ва одил сиёсати умумдунёвий миқёсда нафақат эътироф этилди, балки юксак баҳо олди. Мовий Дунай соҳилидаги кўҳна Будапештдаги файзли учрашувлар ҳам бу эътироф ва шу юксак баҳонинг яна бир ёрқин амалий тасдиғи бўлди.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА махсус мухбири.
Тошкент-Будапешт-Тошкент.

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

Бугун Шаҳрисабзнинг 2700 йиллигини нишонлаш тантаналари бошланади

ҚУТЛУҒ ТЎЙИНГ МУБОРАК, ЭЙ, ШАҲРИ АЗИЗ!

Юртимизда муаззам обидалар кўп. Улар минг йилликлар қаъридан нидо беради, эртак сўйлайди. Уларга боққан киши ҳайратланмай иложи йўқ. Бундай биноларни бунёд этганларга тасаннолар айтади. Маҳоратига, салоҳиятига тан беради. Бетакрор обидалар эса ўша жой, ўша халқ, ўша юртнинг юксаклигидан далолат бериб, салобат тўкиб тураверади.

Аммо дунёда ҳеч нарса боқий эмас. Энг мустаҳкам, энг мукаммал бинолар ҳам йиллар ўтиши билан эскиради, нурайди. Ўз ҳолига ташлаб қўйилса, харобага айланиши ҳам мумкин. Бунга мисоллар кўп. Масалан, тоталитар совет тузуми даврида миллий анъаналар, урф-одатлар, асори-атиқаларни ўрганиш, ривожлантириш, асрабавайлаш бутунлай эътибордан четда қолди.

Шу сабабли ҳам халқимизнинг ифтихори бўлиб келган Шаҳрисабз, Самарқанд, Бухоро, Хива, Термиз шаҳарларидаги кўплаб қадамжолар, санъат даражасига етказиб қурилган бетакрор биноларнинг айримлари ер билан яксон бўлди, айримлари аянчли ҳолга келиб қолди.

Оллоҳга беадад шукурлар бўлсинки, истиқлол шарофати туфайли миллий анъаналаримиз, урф-одатларимиз қайтиб келди. Юзлаб бинолар қўли гул усталар томонидан эски ҳолига қайтарилди. Ана шулар қаторида Шаҳрисабздаги катта бунёдкорлик ишларини тилга олиш мумкин.

Қадимшуносларнинг маълумот беришларича, илгари Кеш деб аталган Шаҳрисабз шаҳри инсониятнинг энг кўҳна манзилгоҳларидан бири ҳисобланади. Ўтказилган илмий тадқиқотларда аниқланишича, Сангиртепадан 650 метр шимолдаги Узунқирда милоддан аввалги VII-VIII асрларда бунёд этилган катта шаҳар бўлган. Ушбу шаҳар деворининг ўзи 70 гектар майдонни эгаллаган. Олимлар ушбу шаҳарнинг ёши 2700 йил эканлигини айтишяпти.

Ушбу шаҳар кейинчалик дунёга Амир Темурдек ноёб саркарда, доно раҳбарни, ўз ватанининг буюк халоскорини тухфа этди. Амир Темур даврида шаҳар янада гуллаб-яшнади. Янги-янги бинолар, бетакрор ҳусн-тароватга эга бўлган обидалар қурилди.

Испания элчиси Рюи Гонсалес де Клавихо 1404 йили Шаҳрисабзга келиб Оқсаройни кўрган. Бундай улуғвор бинога кўзи тушгач ниҳоятда тўлқинланиб: «Париж аҳли ҳам буни кўриб, албатта, ҳайратланган бўларди. Бу ишлар уларда ҳам ғоятда гўзал ҳисобланган бўлур эди», деб хитоб қилган экан.

Ана шундай бой тарихга эга бўлган Шаҳрисабз ўзининг 2700 йиллигини нишонлаш арафасида. Шуни очиқ эътироф этиш, керакки, истиқлол йилларида қадимий шаҳар таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. ЮНЕСКО тарафидан бутунжаҳон ёдгорлик шаҳарлари рўйхатига киритилди.

Бугун Шаҳрисабзда катта тўйга ҳар тарафлама ҳозирлик кўриляпти. Мамлакатимизнинг турли ерларидан келган таъмирловчилар, уста наққошлар, бутун аҳоли сўнгги тайёргарчилик ишларини олиб боришяпти. Уларни саъй-ҳаракатлари туфайли қадим Кешнинг қадди кўтарилиб, жамоли чирой очиб, бутун тароватини кўз-кўз қилиб турибди. Албатта, 2700 ёшини қаршилаётган кўҳна Шаҳрисабз келгусида Буюк Ипак йўлининг йирик, ноёб, шох бекатларидан бири бўлиб қолғусидир!

Каримжон РИХСИЕВ,
«Адолат» мухбири.

СУРАТЛАРДА: кўҳна Кешнинг ноёб обидалари – мустақиллик шарофати билан янада чирой очди.

ОҚСАРОЙНИ КАФТИДА ТУТГАН

Азалдан жанубда бордир бир диёр,
Унда Темурбекнинг авлоди бисёр.
Дея кенг заминда куйлашар алёр,
Оқсаройин кафтда тутган қадим Кеш.

Кўрганнинг дардига минг бир дармони,
Билмаган дилларнинг унсиз армони.
Энг гўзал ҳаёту ризқ-рўз хирмони,
Оқсаройин кафтда тутган қадим Кеш.

Замин пирларига аллалар айтган,
Юрак сирларига аллалар айтган,
Қўшиғин энг шодон паллалар айтган,
Оқсаройин кафтда тутган қадим Кеш.

Яратганнинг савохати бу диёр,
Авлиёлар шарофати бу диёр.
Юртбошимнинг адолати бу диёр,
Оқсаройин кафтда тутган қадим Кеш.

Зебо ЯХШИЕВА.

СОҒЛОМ АВЛОД КАФОЛАТИ

Президентимизнинг «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги Фармони бунинг ёрқин далилига айланди

Очиғини айтиш керак: бу Фармон соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш учун қилинган энг муҳим ишлардан бири бўлди. «Ўзбекистон – келажаги буюк давлат» дея эътироф этилган башоратнинг ҳаётийлигини ҳам шу Фармон боис янада чуқурроқ ҳис эта бошладик. Бошқачасига айтганда, мазкур Фармон соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашнинг кафолатига айланди. Қалбларимиз тўридан жой олиб, эртанги кунга ишончимизни янада оширди.

Аслида ёшлар, айниқса, болалар тўғрисида ғамхўрлик қилиш масаласи ҳукуматимиз томонидан кеча ёки бугун кўндаланг қўйилаётгани йўқ. Мустақиллигимизнинг илк кунлариданоқ Юртбошимизнинг алоҳида эътибори боис бу соҳа ҳукуматимиз сиёсатининг муҳим йўналишига айланди. Ундан баҳраманд бўлиб камол топаётган ёш авлоднинг бугунги имкониятлари эса янада равшанлашиб бормоқда. Ҳаётдан муносиб ўрнини топиши учун уларга барча зарур шарт-шароитлар яратиб берилаяпти. Энди улар мазкур Фармон боис спортдаги маҳоратларини ҳам ошириб борадилар. Бир кун келиб, мамлакатимиз спорт шарафини ҳимоя қилишиб, фахру ифтихоримизга айланишади. Ахир «Бўлар бола бошидан» деб бежиз айтилмаган.

Президентимиз Фармони болалар жисмоний тарбия ва спортини ривожлантиришга, уни аниқ мақсад йўлида ва барқарор авж олдиришга хизмат қилади. Болаларда спортга меҳр уйғотиш, ўсиб келаётган ёш авлод онгида спорт билан шуғулланиш, соғлом турмуш тарзига амал қилиш, маънавий ва жисмоний камолга интилиш, уларни салбий таъсирдан ҳимоя қилиш ҳамда зарарли одатлардан халос этиш, болаларни барқарор феъл-атворли, Ватанига меҳр-муҳаббат ва ўз мамлакати учун ғурур-ифтихор руҳида тарбиялашга кенг йўл очади.

Шуниси аҳамиятлики соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш партиямизнинг ҳам муҳим ишига айланган. Партиямизнинг Дастурида кўрсатилганидек, бу ишга доимо энг асосий вазифа сифатида қаралади. Соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, айниқса, ёшларнинг, болаларнинг жисмоний камолотига эришиш олдимизда турган энг муҳим вазифалардандир. Бу борада айни пайтда аниқ режалар асосида ишлар олиб борилмоқда. Ёшларнинг камолоти учун жиддий қайғурилаяпти. Зеро, бугунги болалар эртанги кунимизнинг эгаларидир. Фармон нафақат соҳа мутасаддилари зиммасига, балки кенг жамоатчиликка ҳам алоҳида масъулият юклади. Бу ҳаётий талаблардан келиб чиқиб, партия соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш йўлида ўз ишини изчил давом эттираверади.

Ҳар куни ишдан қайтаётиб очиқ майдонда тўп сураётган болаларни кўраман. Атрофидаги ишқибозлар ҳам уларнинг ўзларига ўхшаган ёшлар, «стадион»ни берилиб кузатишади. Тенгдошларининг ўйини, хатти-ҳаракатларидан баҳра олиб завқланишади. Бу ерда ҳакамлар ҳам, ўйинчилар ҳам болаларнинг ўзлари. Уларни ўйингоҳга нима олиб келди? Теварагида қатор мактабларнинг ўйингоҳлари турганда нега улар бу очиқ майдонни афзал кўришади? Футбол ўйнаб завқланишади?

Табиийки, болаликда кўпчилик спортга ўч бўлади. Биров шахмат-шашкани берилиб ўйнайди. Бошқа биров волейбол, баскетбол ёки теннис билан шуғулланади. Яна бир тоифа болалар эса кураш тушади. Хуллас, боликнинг бахтиёр ва бетакрор дамлари спортнинг у ёки бу тури билан ўзига хос тарзда ўтади. Очиқ майдонга футбол ўйнагани тушган болалар ҳам шундай: тўп суриб, ўзларини чиниқтиришмоқда. Ажаб эмас бир куни уларнинг орасидан «футбол юлдузлари» етишиб чиқса. Ахир «Яхши ният ярим давлат», деб айтилган гапларда ҳам қандайдир ҳақиқат бор.

Ўзбекистон – бугун спорт мамлакатига ҳам айланди. Ишга туширилган бир-биридан бетакрор иншоотлар халқимиз истиқболига хизмат қилмоқда. Ўнлаб номи чиққан машҳур спортчиларимиз эса энг нуфузли мусобақаларда юртимиз шарафини ҳимоя қилишаяпти. Уларни шундай шон-шуҳратга олиб келган омил эса болаликдаги интилишлари бўлганлигини эсласак кўнглимиз тоғдай кўтарилади. Демак, Ўзбекистоннинг спортдаги имкониятлари чексиз. Унинг шуҳратини дунёга ёядиган фарзандлари, болалари бор.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши аъзоси.

Суратларда: спортни ўзининг ҳаётий мазмунига айлантирган бу каби минглаб болалар бугун чинакамига ўзларининг бахтиёрлигини ҳис этишмоқда.

Президент Фармони – эл дармони

МУАММОЛАР ЕЧИМИГА ЙЎЛ

Мамлакатимизда бўлганидек, истиқлолдан сўнг Қашқадарё вилоятида ҳам спорт ривожланиб бормоқда. Буни биргина мактаб ўқувчилари эришаётган ютуқлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Республика миқёсидаги мусобақаларда ғузорлик ўқувчи-ёшлар вилоят шарафини муносиб ҳимоя қилиб келаётирлар. Улар Президентимизнинг «Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги Фармонини хурсандчилик билан кутиб олишди.

– Ўқувчиларимиз бир қатор мусобақаларда вилоятимиз шарафини муносиб ҳимоя қилганлар, – дейди Ғузор туманидаги жисмоний тарбия мактаб-интернати ўқитувчиси, самбо бўйича спорт устаси, «Соғлом авлод» ордени нишондори Холмурод Тошмуҳаммедов. – 1998 йилда Ойбек номли мактаб, 2001 йилда эса А. Қодирий номли мактаб ўқувчилари «Қувноқ стартлар» республика телетанловининг ғолиби бўлишди. Фарғонада ўтказилган «Умид ниҳоллари – 2002» ўйинларида вилоятимиз ўқувчи-ёшлари 3-ўринни эгалладилар.

Бу натижани қўлга киритишда ҳам туманимиз ёш спортчиларининг хизмати катта. 77 килограмм вазнгача бўлган полвонлар беллашувида 11-синф ўқувчиси Фарҳод Сатторов чемпион бўлди. Унга олтин медаль ва олийгоҳда ўқишга йўлланма берилди. 10-синфнинг 55 кило вазнга эга бўлган ўқувчиси Баҳриддин Саломов ҳам олтин медаль соҳиби бўлди. 11-синф ўқувчиси Маннон Бозоров оғир вазнлилар ўртасидаги беллашувда 3-ўринни забт этди.

Ўтган ўқув йили давомида мактабимизнинг 6 нафар ўқувчиси мамлакат миқёсидаги мусобақаларда ғолибликни қўлга киритди ва шу боис улар Қарши давлат университетига имтиёзли кириб ўқишмоқда. 2001 йилда Республика ўқувчиларининг Навоий шаҳрида бўлиб ўтган спартакиадасида ғузорликлар миллий кураш бўйича 2-ўринни олиб, воҳамиз шарафини муносиб ҳимоя қилишди. Футбол бўйича Тошкентда уюштирилган мусобақада ҳам фахрли 2-ўрин қўлга киритилди.

– Мактабимизда 200 нафарга яқин ўқувчи таҳсил олади, – дейди жисмоний тарбия мактаб интернати ўқитувчиси, спорт устаси Абусаид Умаров. – Шуларнинг 83 нафари кураш (дзюдо), 186 нафари эса футбол секциясида қатнашади. Кураш ва дзюдо бўйича Абдуманнон Бозоров, Рифат Латипов, Фурқат Жавлиев, Шуҳрат Аслонов, футбол бўйича Баҳодир Чориев, Элбурус Соатовлар бизнинг, демакки вилоятимиз фахри ҳисобланишади. Негаки, худди шулар туфайли биз юқори поғоналардан ўрин эгаллаяпмиз. Моҳир тўпурарлар сифатида тилга олганларим Баҳодир Чориев билан Элбурус Соатов айни пайтда Қарши давлат университети толиби саналишади. Ишонч билан айтаманки, ўз устида ишлашни канда қилмай, мунтазам равишда шуғулланиб туришса, келгусида улардан мамлакатга таниқли футболчилар чиқади. Айтмоқчи, айни пайтда олий лига қатнашчиси «Насаф» таркибида тўп сураётган Элёр Рустамов, «Шўртан»да ўйнаётган Абдулла Раҳмонов каби кўплаб иқтидорли футболчилар ҳам мактабимизнинг собиқ ўқувчиларидир.

– Президентимиз яқинда «Ўзбекистон болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида»ги Фармонга имзо чекдилар. Бу ҳақда нима дейсиз?

– Бу айни муддао бўлди, – дейди Х. Тошмуҳаммедов. – Негаки, бир қатор муаммолар ечими учун йўл очиладиган бўлди...

– Муаммо деганда асосан маблағ билан боғлиқ масалалар назарда тутиляпти, - дея гапни давом эттирди А. Умаров. – Ташкилий ишлар, борди-келди, спорт инвентари ва жиҳозлари ҳаттоки илғорларни рағбатлантириш учун ҳам мақсадли маблағ топиш амримаҳол эди. Энди бу ҳақда ортиқча бош қотирмай, барча кучни бевосита спорт билан шуғулланишга сарфлаймиз.

Президентимизнинг мазкур Фармони бўйича Ғузор туманида кенг кўламли ишларга қўл урилди, тадбирлар белгиланмоқда. Болалар боғчалари тарбияланувчилари ўртасида «Ассалом, спорт!» деб номланган янги мусобақа ташкил этилгани ҳамда туман ўсмирлар спорт мактаби ҳузуридаги соғломлаштириш маркази учун алоҳида бино ажратилгани Юртбошимиз ғамхўрлигига жавобан қилинган хайрли ишлардир.

Ҳа, Юртбошимиз Фармони сўзсиз болалар спортини ривожлантиришга, таниқли спортчилар етиштиришга, пировардида мамлакатимиз шуҳратини жаҳонга ёйишга катта хизмат қилади.

Ҳазратилло РЎЗИЕВ,
«Адолат» мухбири.
Ҳамид ПИРИМҚУЛОВ,
журналист.

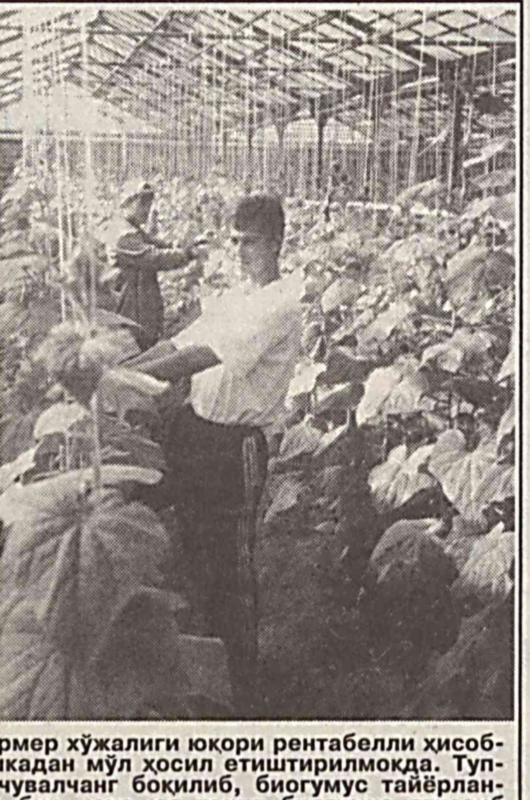

Самарқанд туманидаги «Миришкор» фермер хўжалиги юқори рентабелли ҳисобланади. Бу ерда сабзавот, ғалла, картошкадан мўл ҳосил етиштирилмоқда. Тупроқ унумдорлигини ошириш мақсадида чувалчанг боқилиб, биогумус тайёрланмоқда. Ҳозиргача вилоят хўжаликларига бир неча юз тонна биогумус етказиб берилди. Фермернинг 2 гектарлик иссиқ хонасида эса, помидор, бодринг ҳосилга кирган.
СУРАТДА: Фермер Абдурауф ДАВРОНОВ ўғиллари Ғаффор ва Рашиджонлар билан.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ олган суратлар.

«Адолат»га жавоб берадилар

«ПУЛИМНИ БЕРИНГ, БАНКИР АКА»

(«Адолат» газетаси, 2002 йил 11 октябр, № 41)

Мазкур сарлавҳа остида чоп этилган танқидий мақолада «Пахтабанк»нинг Жиззах вилоят Арнасой тумани Ю. Фучик бўлимида тўловларни ўз вақтида амалга оширишда йўл қўйилган хато ва камчиликлар кўрсатиб ўтилган эди. Мақола юзасидан қуйидаги жавоб хати олинди.

Газетада чоп этилган «Пулимни беринг, банкир ака» сарлавҳали мақола акциядорлик тижорат «Пахтабанк» бошқарувининг шу йил 21 октябрда ўтказилган кенгайтирилган йиғилишида атрофлича муҳокама қилинди. Мақолада келтирилганидек, Арнасой туманидаги «Малҳам» фермер хўжалигининг ҳисоб рақамидаги мавжуд маблағлар бўйича тўловларни амалга оширишда хато ва камчиликларга йўл қўйилганлиги учун Банкнинг Жиззах вилоят Ю. Фучик бўлими бошқарувчиси М. Эшимова бошқарув йиғилишининг 35/1-сонли қарорига биноан ушбу лавозимдан озод этилди. Шунингдек, тўловларни ўз вақтида амалга оширмаган камчиликлари учун Ю. Фучик банк бўлимининг 2002 йил 16 октябрдаги 28-сонли қарорига биноан банк бўлими ходими Б. Сатторов ва кредит бўлими бошлиғи Б. Абировларга ҳайфсан эълон қилинди.

И. ШАРИПОВ,
Акциядорлик-тижорат «Пахта-банк» бошқаруви раисининг ўринбосари.

Чақирув

ЙИГИТ ОМОН БЎЛСА...

Мустақил ватанимизнинг сарҳадларини кўз қорачиғидек асраш ҳар бир йигитнинг муқаддас бурчидир. Зотан, Ватан мард, фидойи ўғлонларининг жасорати билан қудратли, осойиштадир.

Яқинда Самарқанд вилоят мудофаа ишлари бошқармасининг чақирув манзилида йигитларни ҳарбий хизматга кузатиш тадбири бўлиб ўтди. Унда вилоят «Нуроний» ва «Маҳалла» жамғармалари, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, «Соғлом авлод» халқаро жамғармаси, мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти, вилоят спорт қўмитаси ҳамда оналар иштирок этди.

Чақирув комиссияси раиси, вилоят ҳокимининг ўринбосари Н. Исрагимова ватан ҳимоясига отланган аскарларга оқ йўл тилаб, мамлакатимиз сарҳадларини муносиб қўриқлаб ота-оналари бағрига ёруғ юз билан қайтажакларига ишонч билдирди.

– Худога минг қатла шукрки, ҳозир юртимиз тинч, – дейди пастдарғомлик Эргашой момо Зиёева. – Беш ўғлим ҳарбий хизматда бўлиб келди. Ҳозир икки неварам аскарликда. Бугун учинчисини кузатяпман. Мен улардан жуда хурсандман. Чунки мамлакатимизнинг тинчлиги, осойишталиги шулар қўлида. Бу ерда фарзандларини йигитлик бурчини адо этиш учун ҳарбий хизматга юбораётган ҳар бир ота-она бундан фахрланиши керак.

– Тайлоқ туманининг «Дўстлик» маҳалласидан хизматга чақирилдим, – дейди Шерзод Аҳмадбоев. – Тўғриси, ўз аризам, ўз хоҳишим билан аскарликка кетяпман. Ёшлигимдан акаларим, қариндош-уруғларимнинг хизматдаги суратлари, ҳарбий кийимлари менда катта ҳавас уйғотганди. Насиб этса ота-онам, қолаверса, ватанимнинг ишончини албатта оқлайман.

Йигитларни ҳарбий хизматга кузатиш тадбири ана шундай учрашувлар, мулоқотлар руҳида тантанали кечди. Тадбир сўнггида «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси санъаткорлари ижросида куй-қўшиқлар янгради.

Ўз мухбиримиз.

Халқаро ҳаёт

ХАЛҚ ХОҲИШ-ИРОДАСИ

Яқинда Ҳиндистоннинг Жамму ва Кашмир штатида ўтказилган тўрт босқичдан иборат сайловлар якунланди. Террорчи тўдалар томонидан амалга оширилган қабиҳ хатти-ҳаракатларга қарамай, жаҳон афкор оммаси ва оммавий ахборот воситалари ушбу сайловларнинг эркин ва адолатли тарзда ўтказилганини тўла эътироф этишди. Сайловларда асосан Бхартия Жаната партияси (BJ), Конгресс партияси ҳамда Ҳамкорлар партияси, шунингдек, бир нечта мустақил номзодлар иштирок этдилар. Ҳиндистон бош вазири Атал Бихари Важпайи жараён бошланмасидан аввал сайловларнинг эркин ва адолатли тарзда ўтказилишига ваъда берган эди. Демак, берилган ваъда тўла-тўкис адо этилди.

Сайловлар жараёнида террорчилар томонидан анча-мунча зўравонлик ҳолатлари кузатилди. Даставвал, сайловлар арафасида махсус йўл-йўриқларга эга террорчи тўдалар сиёсий партиялар фаоллари ва номзодларни жисмонан маҳв этишни режалаштиришаётгани тўғрисида маълумотлар пайдо бўлди. Табиийки, бундай хатти-ҳаракатлар сайловлар жараёнини барбод қилишга йўналтирилган эди.

Шарх

Масалан, Ҳезб-ул-Мужоҳиддин сайловлар чоғида овоз бериш кабиналарига тўғридан-тўғри ҳужум уюштириш учун алоҳида бир гуруҳ тузганлигини очиқчасига маълум қилди. Жиҳод Бирлашган Кенгаши эса маҳаллий журналистларни агарда биринчи босқич овоз бериш жараёни якунлари бўйича нотўғри ахборот тарқатишга уриниш ҳоллари кузатилса, овоз бериш жараёнининг бекор қилиниши тўғрисида огоҳлантирдилар. Жамият-ул-Мужоҳиддин ҳам баёнот билан чиқиб, «сохта» сайловлар жараёнини барбод қилиш нияти борлигини яшириб ўтирмади.

Гарчи дастлаб Ҳуррият ҳаракати расман бойкот эълон қилмаган бўлса-да, лекин кейинчалик сайловлар жараёнини тўхтатишга даъват этди. Аслида Ҳуррият сайловларда умуман иштирок этмаслигини маълум қилганди. Аммо воқеалар ривожи давомида Ҳурриятнинг сайловлар жараёнини бекор қилишга уриниш йўлида Сринагар ва бошқа ҳудудлардаги баъзи бир ҳаракатлари ошкор бўлиб қолди.

Ўтказилган тўрт босқичли сайловлар давомида маҳаллий аҳолига ўз фикрини эркин ва баралла айта олишдек имконият яратиб берилди. Кўплаб кузатувчилар овоз бериш натижалари бўйича ўзларининг холис муносабатларини изҳор этишди.

Юқорида айтилганидек, сайловларда мустақил номзодлар ҳам иштирок этишди. Овоз бериш натижалари янги қонун чиқарувчи ассамблеяда мустақил номзодлар муносиб мавқени эгаллашларини кўрсатади. Дарвоқе, сайловолди компаниялар даврида ва сайловларда аёлларнинг кенг кўламдаги иштироки ҳам қайд этилди.

Сайловлар якунлангач, Ҳиндистон ҳукумати дарҳол сайланган вакиллар, шунингдек, террорчилар зуғумидан хавфсираб, жараёнда иштирок эта олмаган шахслар билан учрашишга тайёр эканлигини изҳор қилди. Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, Ҳуррият ўхшаган ҳаракатлар ҳозир ҳам сайловларни ҳаққоний тарзда ўтказилганини эътироф этаётгани йўқ. Лекин халқаро жамоатчилик ОАВнинг холис шарҳлари асосида ўтказилган сайловларни қўллаб-қувватламоқда. Умуман, мазкур сайловлар жаҳон матбуотида Ҳиндистон демократиясининг Жамму ва Кашмирдаги тантанаси ҳамда маҳаллий халқнинг хоҳиш-иродаси ифодаси сифатида баҳоланаётир.

Бироқ асосий вазифалар ҳали олдинда. Ўтказилган сайловлар Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги муносабатларга қай даражада таъсир этаркин? Кашмир муаммоси бўйича якуний бир қарорга келинармикан? Бу борада Ҳиндистон ва бошқа хорижий мамлакатлар таҳлилчиларининг фикрича, ҳозирги асосий масала икки давлатнинг ўзаро мулоқотини қайта тиклашдан иборат.

Жамму ва Кашмир штатининг янги коалицион ҳукумати эртага, 2 ноябрь куни Сринагарда қасамёд қабул қилиши керак. Маълумотларга қараганда, PDP, Конгресс партияси, Халқ Демократик Фронти ва Ҳамкорлар партияси вакилларидан иборат коалицион ҳукумат ўзида штатнинг барча ҳудудларида ҳар тарафлама тараққиётга эришиш бўйича йўналишларни акс эттирган умумий дастур қабул қилган. Шунингдек, янги ҳукумат барча сиёсий маҳбусларни озодликка чиқариш тўғрисида ҳам ваъда берган.

Саъдиддин САЙДИСЛОМОВ
хориж материаллари асосида тайёрлади.

Акс садо

ЁШЛАР ЎРТАСИДА ЎРГАТУВЧИЛАР БОР...МИ?

«Ўзбекистон овози» газетасининг 19 октябрдаги сонида «Машъаламиз ёруғ бўлсин» сарлавҳаси остида Ўзбекистон Миллий университети журналистика факультети IV курсининг бир гуруҳ талабалари «Адолат» газетасида Халқ демократик партияси Марказий Кенгаши биринчи котиби Абдулҳафиз Жалоловнинг шу йил 17 сентябрда «Ўзбекистон овози» газетасида «Фаровонлик калити» сарлавҳаси остида чиққан интервьюси муносабати билан ёзилган «Ҳақиқат баҳсларда туғилади» сарлавҳали мақоламиз бўйича ўз фикр-мулоҳазаларини билдирганлар. Бундай муносабатни ўқиб биз ҳам хурсанд бўлдик. Ва лекин...

Бу фикр мулоҳазаларнинг ўзи ёшларимиз сиёсий фаоллиги кун сайин ошаётганлигидан далолат беради. Бу яхши. Жамият холисона фикрдан, айниқса мамлакатимиз демократик ислоҳотлар йўлидан изчил бораётган ҳозирги дамларда манфаатдор. Баҳс-мунозаралар фикрлар туғдиради ва улар нафақат илмий, ижтимоий муаммоларни, балки яхши ютуқларни англашга, камчиликларнинг мағзини чақишга ёрдам беради.

Зеро, «Ёш мустақил давлатимизнинг ҳаётига демократик тамойиллар тобора чуқурроқ кириб бормоқда. Айниқса, фуқароларимизнинг ҳуқуқий ва сиёсий онгини шакллантириш, тарбиялаш, ўстириш босқичма-босқич амалга оширилмоқда. Бизнинг партиямиз ҳамиша адолатли сиёсат тарафдори ва биз ҳар доим инсонийлик ғояларини, адолатни ҳимоя қиламиз.

Бугун бизда сиёсий партиялар кураши учун ҳақиқий сиёсий рақобат майдони вужудга келган. Негаки, одатда, фикрлар хилма-хиллиги, қарашлар ранг-баранглиги, баҳс-мунозара, ҳақиқий соғлом муҳит ва рақобат бўлмаса, тараққиёт бўлмайди. Бу фалсафий қонун».

Айнан шундай фикрларни биз ўзимизнинг аввалги ёзган «Ҳақиқат баҳсларда туғилади» мақоламизда билдирган эдик. «Ўзбекистон овози» газетасида эълон қилинган талабалар фикр-мулоҳазаларининг ўзи биз айтган фикрларнинг тасдиғидир. Чунки бу ҳам ёшларимиз сиёсий онги ошаётганлигидан, ҳам сиёсий партиялар томонидан турли фикрлар билдирилаётганидан далолат.

Иккинчидан, партияларнинг жамиятимиздаги ўрни айнан аҳолининг у ёки бу қатлами вакилларининг эътиборини қозониш, уларнинг сиёсий фаоллигини ошириш, уларни ўз сафларига жалб этиш билан белгиланади.

Учинчидан, биз ёзган мақоламизда умуман ҳеч кимнинг шахсига ёки шахсиятига тегиш мақсадини кўзламаган эдик. Биз фақат ўқиган интервьюмизга ўз муносабатимизни, шу жумладан у ерда билдирилган фикрларга нисбатан ўз эътирозларимизни билдирдик. Бунинг номи – СЎЗ ЭРКИНЛИГИ, дейилади. Партия етакчиси гапирадими, олим гапирадими, талаба гапирадими – ҳамма гапиришга ҳақли, лекин ҳар бир гапирган одам ўзи айтган сўзларига жавоб бериши лозим. Сўз эркинлиги – бу хоҳлаган нарсани гапираман, дегани эмас.

Шу ўринда «Ўзбекистон овози»да чоп этилган мақолада далил-рақамларнинг бузиб кўрсатилишига йўл қўйилганлиги ҳақидаги яна бир муҳим жиҳатни қайд этиш жоиз. Аввало газета таъкидлаганидек, аудиторияда 82 нафар эмас, 61 нафар талаба қатнашган (узрли сабабга кўра 21 нафари қатнашмаган). Мазкур баҳсда бор-йўғи икки талаба – Беҳзод Шукуров ва Ферузa Қувонова иштирок этган. Асосий мавзу ҳам тамоман бошқача, яъни «Жамоатчилик ташкилотлари, сиёсий партиялар ва кўп партиявийлик» деб аталган.

Кези келганда шуни алоҳида айтиш жоиз, профессионал журналистлар сўз эркинлигини суиистеъмол қилмай, кимларнингдир орқасидан яшириниб, ҳали тўла-тўкис, сиёсий-маънавий жиҳатдан шаклланиб улгурмаган ёшларнинг эҳтиросларидан фойдаланиб эмас, тенгма-тенг баҳсга киришиб ўз фикрларини ошкор этиши керак эди. Ёшларнинг баҳс-мунозараларда қатнашиши уларнинг фаол ҳаётий позицияга эгалиги, ижтимоий-сиёсий жараёнларга бефарқ эмаслиги, ҳозирги жараёндан эса бевосита ўрин эгаллашга интилаётганидан далолатдир. Бу қувонарли. Аммо бу ерда, яъни мақолани чоп этишда таҳририят талабалардан «нишон» сифатида фойдаланган кўринади. Бу билан таҳририят ўзининг маълумот олиш усулини ошкор қилиб қўйган. Одатда бундай усуллардан тоталитар тузумга хизмат қилган журналистикада кенг фойдаланилган. Ҳуқуқий демократик жамиятни қуриш йўлидаги интилиш ва ҳаракатлар авж олган ҳозирги пайтда «Ўзбекистон овози» газетасидаги мақоланинг эълон қилиниши матбуотда ҳали ҳам «қора технологиялар» мавжудлигидан далолат беради.

Матбуот эркинлигининг нозик куртаклари униб чиқишига шароит яратилаётган бир вазиятда, бундай «қора ишланмалар» сўз эркинлигининг тўла намоён бўлишига соя солади. Албатта, эски давр журналистикасининг қолип ва андозаларидан бирдан воз кечиш жуда ҳам қийин. Ваҳоланки, тоталитар тузум журналистикасини том маънодаги ҳақиқий журналистика деб бўлмайди. Қанчалик қийин бўлмасин биз ўз фаолиятимизда демократик тамойиллар сари интилишимиз зарур. Акс ҳолда биз мухлисларимизнинг ишончини ва жамиятда эркин фикр билдириш имкониятини йўқотамиз. Талабаларни мазкур «ишланмаларга» жалб этилиши эса уларни эскича қолип билан ижод қилиш усуллари асосида ишлашга ўргатади. Аслида улар оммавий ахборот воситалари фаолиятида иштирок этиш жараёнида журналистиканинг энг яхши анъаналарига, шунингдек демократик тамойилларига амал қилмоқликлари лозим.

Сиёсий жиҳатдан ҳали тўла пишиб етилмаганлар эса сиёсий партиялар фаолиятини таҳлил этишда яхшиси қатнашмасликлари керак эди. Холисона, тўғри, мукаммал аниқ, мушоҳадали фикрни эса талаба эмас, мутахассислар ёки сиёсий шарҳловчилар бериши мумкин.

Назаримизда, сўз эркинлиги ҳақида фикр билдириш одоб қоидаларини ҳам англатади. Чунки ўз фикрини ёшлар имзоси билан билдириш одобдан эмас. Бир нақл бор: «Ёшсан – пишарсан, бу шахтингдан тушарсан!». Ёшлардан ҳеч қачон хафа бўлиш керак эмас. Чунки уларнинг орқасида ўргатувчилари бўлади. Мақолада айтилганки, «Ўзбекистон овози» газетасининг шу йил 17 сентябрь сонида «Фаровонлик калити» сарлавҳаси остида ХДП Марказий Кенгаши биринчи котиби Абдулҳафиз Жалолов билан интервью эълон қилинди. «Ўзбекистонда демократик жамиятқуриш назарияси ва амалиёти» дарсимизда биз ушбу интервьюни таҳлил қилишга ҳаракат қилдик. Кўплаб фикр-мулоҳазалар билдирилди ва интервью 82 кишилик аудиториямизда каттагина баҳс-мунозарага сабаб бўлди», дейилган.

Аввалламбор, интервью муҳокама қилинган бўлса, ўша дарсни ўтган ўқитувчи талабалар билан бирга айнан интервью юзасидан билдирилган фикр-мулоҳазаларни газетада билдириш таклифини берганда эди, айни муддао бўларди. Ёнғин ўтиб бўлгандан кейин сув сепишнинг нима ҳожати бор! Бундан ташқари ўқитувчининг ўзи талабаларни ёлғизлатиб қўймасдан ушбу мақолага биринчи бўлиб имзо қўйиши керак эди.

Иккинчидан, талабаларнинг ўзлари ҳам интервью мунозарага сабаб бўлганлигини инкор этмаяптилар. Яъни, биз интервьюда билдирилган фикр-мулоҳазаларга ана шу жиҳатдан ёндашганимизни маъқуллаяптилар.

Хулоса қилиб айтадиган бўлса, шуни таъкидлаш зарурки, биз адолатли, демократик, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти қуриш йўлидан изчиллик билан босқичма-босқич бормоқдамиз. Демократия ошкоралик, очиқлик, фикрлар хилма-хиллиги билан тавсифланади. Фуқаролик жамиятига эга аҳолининг сиёсий фаоллиги, ҳар бир масалага нисбатан ўз нуқтаи назарини билдириш, ҳаётда рўй бераётган воқеаларга нисбатан бепарво бўлмаслик хосдир. Жамиятимизда турли фикр-мулоҳазалар билдирилиши керак. Партия аъзоси бўладими-йўқми – Ўзбекистоннинг ҳар бир фуқароси ижтимоий ҳаётда юз бераётган воқеаларга, ўзгаришларга, шу жумладан матбуот, телевидение ва радиодаги чиқишларга нисбатан нафақат ўз нуқтаи назарини билдиришга ҳақли, балки жамиятимиздаги ижобий ўзгаришларни амалга оширишга, турмушимиз фаровонлигини юксалтиришга ўз ҳиссасини қўшиши ва жамоат ишларида фаол бўлиши лозим. Жамиятдан ташқарида бўлиш эса ҳамиша ҳалокатга олиб боради.

Дунёдаги ривожланган мамлакатларда партиялараро кураш жараёнида холис усул ва услублардан фойдаланилади. Акс ҳолда улар эл ишончини йўқотиши мумкин. Демак «Мақсадга эришиш учун ҳамма воситалар яхши» тамойили энди иш бермайди. Буни мақоланинг ҳақиқий муаллифлари билиб қўйсалар ёмон бўлмасди...

Тўхтамурод ТОШЕВ,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши котиби.
Низомиддин НУРМАТОВ,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши аъзоси.

Муносабат

МАТБУОТ ЭРКИНЛИГИ – ИСЛОҲОТ БЕЛАНЧАГИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Олий Мажлиснинг иккинчи чақириқ тўққизинчи сессиясида «Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари» мавзусида катта маъруза қилди. Маърузада Ватан тараққиёти, юрт тинчлиги, халқ фаровонлигига эришишдек эзгу ниятларимизни рўёбга чиқариш мақсадида белгилаб олинган стратегик йўлимиз ва сиёсатимизнинг устувор йўналиш ва тамойиллари аниқ-равшан ифодалаб берилди.

Давлатимиз раҳбари биринчи галда қилиниши керак бўлган энг асосий устувор йўналишларни етти қисмга бўладилар. Уларда бугунги кунда кечиктириб бўлмайдиган долзарб ва аниқ вазифалар бирма-бир таҳлил қилинади. Энг муҳим устувор йўналиш сифатида эътироф этилган ва шу кунда зудлик билан амалга ошириш зарур ҳисобланган тўртинчи йўналиш ҳақида сўз юритар эканмиз, ҳақиқатан ҳам бу вазифа тўғри қўйилганига яна бир бор амин бўламиз. Бу йўналиш – инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини, сўз ва матбуот эркинлигини, шунингдек, ошкораликни, жамиятда ўтказилаётган ислоҳотларнинг очиқлигини таъминлайдиган демократик тамойилларни сўзда ёки қоғозда эмас, амалий ҳаётда жорий қилишни ўз ичига олади.

Маълумки, дунёдаги деярли барча мамлакатларда оммавий ахборот воситалари етакчи ўрин тутади. Газета ва журналлар, радио ва телевидение воситалари ҳар бир давлатда омма билан ҳокимият ўртасида ўзига хос алоқа воситаси, ошкоралик кўзгуси, ҳақиқат жарчиси бўлиб хизмат қилади. Мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётида етакчи роль ўйнаганлиги учун ҳам уларга «тўртинчи ҳокимият» тусини бериш оммалашган. Давлат бошқарув органлари жанговорлиги, демократиянинг муҳим таянчи бўлганлиги учун ҳам оммавий ахборот воситалари билан маслаҳатлашишга, таклифларини эътиборга олишга мажбурдир. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикаси Конститутциясининг 67-моддасида: «Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва Қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг тўғрилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар: цензурага йўл қўйилмайди», дейилади.

Ушбу қисқа жумлаларда оммавий ахборот воситаларининг ролини ошириш, эркинлигини кўрсатиш, уларнинг халққа садоқат билан хизмат қилиши кераклиги алоҳида уқтирилган.

Дарҳақиқат, Юртбошимиз оммавий ахборот воситаларини том маънода «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтарилмоғи лозим, дея кўрсатма берадилар. Бу борада қилиниши керак бўлган ишларни рўй-рост белгилаб беради. Президентимиз таъкидлаганидек, оммавий ахборот воситалари (шўролар замонида) узоқ йиллар мафкуравий тазйиқ остида фаолият кўрсатгани туфайли ҳали ҳам уларнинг ўзини эркин ҳис этишини қийин кечмоқда. Бугунги кун матбуоти эса бундай яшай олмайди. Бугунги матбуот – бугунги кун билан нафас олиши, бўлаётган ўзгариш ва воқеаларга аниқ ўз муносабатини билдириши керак, ўз сўзини баралла айтиши керак. Шу маънода Президентимиз И. Каримовнинг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига касб байрами муносабати билан йўллаган табригидаги қуйидаги сўзлар жуда ўринли айтилганига амин бўламиз:

«... Ютуқни-ютуқ, камчиликни-камчилик, жиноятни-жиноят, хиёнатни-хиёнат, деб ҳамма нарсани ўз номи билан аташ – том маънодаги демократик жамият матбуотининг ҳақиқий қиёфасини белгилаб беради».

Ушбу сўзлар мағзини чақиб, холисаниллоҳ айтадиган бўлсак, биз ҳали ҳамма нарсани ўз номи билан аташ даражасигача, афсуски, эриша олганимиз йўқ. Ҳозирги кунда мустақил давлатимизнинг оммавий ахборот воситалари ва улардан хизмат қилаётган ижодкорларнинг эркин, кенг қамровли, ошкора фаолият кўрсатишлари учун барча шарт-шароитлар яратилган. Юртбошимизнинг ўзлари «қанчадан-қанча одамларимизнинг норозилигини уйғотаётган, жамиятни орқага тортаётган муаммо ва нуқсонлар, йўл қўйилаётган камчилик ва хатолар мавжудлиги ҳақида гапириш ортиқча бўлмайди», деб турган бир пайтда бизларнинг лоқайдликка берилишимиз мумкин эмас.

Матбуот эркин фаолият кўрсатиши учун ўзини ўзи бошқариш, яъни иқтисодий жиҳатдан ўзини ўзи таъминлашга эришмоғи керак. Давлат бу борада зарур бўлган шарт-шароитларни яратиб бериши лозим бўлади.

Яқинда Президентимизни «Матбуот ва ахборот соҳасида бошқарувни такомиллаштириш тўғрисида»ги фармони чиқди. Фармондан кўзланган мақсад ҳам оммавий ахборот воситаларининг мустақил фаолиятига доир конституциявий ҳуқуқлар ва қонунчиликнинг сўзсиз бажарилиши, сўз ва матбуот эркинлиги кафолатларининг таъминланиши назоратини олиб бориш, фуқароларнинг ахборотга бўлган талаб ва эҳтиёжларини янада қондиришдан иборатдир.

Чет мамлакатларда оммавий ахборот воситаларининг аксарияти хусусий эканлиги сўз эркинлигини таъминловчи кучли воситадир. Кучли рақобат мавжуд бўлган шароитда фақат холисона фикр билдириш билан, давлат ва ҳукумат томонидан қабул қилинаётган қонуну қарорлар ҳар бир фуқарога нима беришини, унинг ҳаётига қандай таъсир кўрсатишини очиб берадиган матбуотгина оммавий тус олиши ва кўзлаган мақсадларига эришиши мумкин. Ана шу омиллар билан бирга эркин сўз устуворлиги давлат ва жамиятдаги мавжуд муаммоларни аниқ кўрсатиб, уларни ҳал этишга ҳисса қўшиб келаётган журналистлар мақсадини аниқ тушунадиган, уларни керакли пайтда ҳимоя қилишга тайёр бўлган куч ҳам бўлиши зарур. Яъни, эркинликка, эркин сўзга манфаатдор қатламлар, улар фикрининг ифодачилари бўлмиш сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари бўлиши зарур.

Демак, сўз эркинлиги учун демократик мамлакатлардаги омиллар қанчалик муҳимлигини англаган ҳолда, бизда ҳам шундай жараённи қизғин тус олдирмоқ пайти етди.

Сўз ва матбуот эркинлиги омилларининг тезроқ қарор топиши учун давлатимиз бошқарув тизимида ислоҳотлар ўтказиш, сиёсий партиялар фаоллигини ошириш лозимлиги кўзга ташланади. Бунинг учун оммавий ахборот воситалари билан бир қаторда бутун жамоатчилик бир ёқадан бош чиқариб курашмоғи, янги ҳаёт тизимига ўз ҳиссасини янада кўпроқ қўшиши керак деб ўйлайман.

Гулчеҳра ХЎЖАНОВА,
Тошкент Давлат юридик институти «Ўзбек тили ва адабиёти» кафедрасининг катта ўқитувчиси, филология фанлари номзоди.

Учрашув

АДОЛАТ ХИЗМАТИДА

Мамлакатимизда биринчи илмий-назарий, ҳуқуқий нашр «Ҳуқуқ-Право» журнали таҳририятининг ташаббуси билан яқинда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Академиясида ҳуқуқий нашрлар раҳбарларининг учрашуви бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз Президентининг иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўққизинчи сессиясида маърузаси оммавий ахборот воситаларининг жамиятни либераллаштиришдаги роли, вазифалари хусусидаги фикрлари асосий омил бўлди.

Шу боис, мазкур учрашувда ҳуқуқий нашрлар фаолиятини либераллаштириш механизмлари ҳамда улар таҳририятлари ўртасида ўзаро ахборот алмашиш шакллари ва усуллари борасидаги масалалар муҳокама қилинди. [illegible]

[illegible]

Каримжон РИХСИЕВ,
«Адолат»нинг махсус мухбири.

АНЖУМАН

ЮНЕСКОнинг мамлакатимиздаги ваколатхонасида «Журналистлар учун гендер мактаби» мавзуида семинар ўтказилди.

— Ушбу семинарни ўтказишдан мақсад, журналистлар билан гендер хусусида батафсилроқ фикр-мулоҳаза алмашиш эди, — деди ЮНЕСКОнинг Ўзбекистондаги вакили М. Барри Лейн. — Аксарият ҳолларда оилада, кўча-кўйда, ишда аёлларнинг ҳуқуқлари поймол этилади. Шунда ҳолларнинг олдини олишда оммавий ахборот воситаларининг таъсири кучли. Аёлларга оид кўпгина муассасалар билан биргаликда хотин-қизларга ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ўргатиш борасида иш олиб бормоқдамиз.

Семинар иштирокчилари хотин-қизларнинг шахсий, репродуктив ҳақ-ҳуқуқларининг амалга оширилиши, молиявий ва жисмоний зўравонликка қарши кураш, уларнинг ижтимоий ҳаётда иштирок этиш ҳамда таълим олиш ҳуқуқлари [illegible]

ҲОТАМТОЙНИНГ ҲАСРАТИ

(Ҳазил)

Чой ичсак деб, унга борди
Ҳотамтой,
Чой ичсак деб, бунга борди
Ҳотамтой,
Минг кишидан минг хил узр
чиқди-ю,
Чиқмади бир пиёла ҳеч
кимдан чой.

Эгам, деди қалби тўлиб
дард-мунгга,
Умрим менинг хайру саховат
эрди.
Камдаст бўлиб қолган эдим
бир кунга,
Бандаларинг оҳ, шуни ҳам
билдирди.

Муҳаммад РАҲМОН.

«Адолат» архивидан.

Унутилмас лаҳзалар. 1991 йил 13 сентябрь. Адабиётшунос олим Ҳасанхўжа Муҳаммадхўжаев (ўнгдан биринчи) таниқли шоирлар Муҳаммад ЮСУФ, Тилак ЖЎРА ва яна бир шогирди билан.

Тажриба

ЖУРНАЛИСТИКА ТАРАҚҚИЁТИДАГИ ЯНГИ ШАКЛЛАР

Жаҳон журналистикасининг пайдо бўлиш босқичидан тортиб ривожланиш тараққиёти ва бугунги даврига разм солсак, унда Германия журналистикасининг ўзига хос ўрни борлигига гувоҳ бўламиз. Қайсидир маънода Германия журналистиканинг бешиги деган фикрни ҳам бемалол айтишимиз мумкин. Сабаби, дунёда биринчи китоб чиқарган босма дастгоҳни кашф этган Йоганн Генсфлейш Гутенберг бўлиб, у немис фарзанди эканлигини ҳеч ким инкор эта олмайди.

Бугунги кунда ҳам Германия янги замон журналистикаси ривожига муҳим ҳисса қўшаётган давлатлардан бири ҳисобланади. Мазкур давлатнинг оммавий ахборот воситаларида ҳам барча ривожланган давлатлардагидек ахборотга бўлган эътибор юқори ўринда туради. Қуйида Германия журналистикасининг айрим жиҳатлари ҳақида сўз юритамиз.

Янги шакллар зарурияти Германияда ҳам журналистиканинг асосий шакллари бўлган янгилик ва шарҳ, репортаж ва таҳлил моҳиятан сақланган бўлсада, сиртдан қараганда анча ўзгариб бормоқда. Кундалик газеталарнинг таъкидлашича, янгиликларнинг бебаҳолиги ва телевидениенинг ҳаммабоплиги уларни янги журналистик шакллар қидириб топишга мажбур қилмоқда. Масалан, куни кеча телеянгиликларда кўрсатилган ахборотни бугун эрталаб газетада худди шу шаклда беришга ҳожат қолмади. Обуначилар кўрган янгилигини қайтадан ўқишни истайдиган даврлар ўтиб кетди. Бундай ҳолат оммавий ахборот воситалари ўртасида кучли рақобат бозорини вужудга келтиради. Энди газета ҳам баъзи техник сабаблардаги тўсиқларга қарамасдан тезкор бўлиши ёки телевидение уддалай олмаган вазифаларни бажариши керак. Бу назариянинг моҳиятни вақтида англаб етган кўплаб немис газеталари журналистиканинг классик (эски) кўринишларидан воз кечмоқда. Эндиликда газеталарнинг биринчи саҳифасида қуруқ янгиликлар ўрнига уларнинг таҳлили бериб борилмоқда. Газета ўқувчига кеча кўрган ахборотнинг тушунмай қолган жиҳатларини тушунтириб беришга ҳаракат қилмоқда. Бу ҳали бошланиши, газета ўз имкониятини кенгайтириш учун янада янги шаклларни қидириб топади.

Германияда журналистларга профессиянинг ташкилотчиси сифатида қарашади. Журналистлар жамоатчилик алоқаларини танлаб, ишлов бериб, қайтадан таклиф қилиш каби муҳим функцияни бажарадилар.

Журналистик фаолият учун давлатнинг тугал таърифи ҳам йўқ, ижозат ҳам белгиланмаган. Қонуний таълимлар учун буйруқ ҳам чиқарилмаган. Журналистикага эркин киришга қарамай, бу давлатда ҳам оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатувчи журналистлар учун ўз-ўзини англаш тамойиллари белгиланиб, у «профессионал насиҳат» деб номланади. Бундан ташқари, немис матбуот иттифоқи томонидан ўзини-ўзи идора қилиш органи сифатида «публицистик тамойиллар» ва «публицистик фаолият қоидалари» ишлаб чиқилган бўлиб, бу тамойил ва қоидалар журналистик фаолиятни бунёд этишни тартибга солишга йўналтирилган.

Федерал ҳукумати ҳам журналист профессиясини «Мустақил ижодий фаолият» деб ҳисоблайди. Журналист профессиясига эркин кира олиши тўғрисида конституцион тамойил бўлиб, Асосий қонуннинг 1-бўлим 5-моддасида ўз ифодасини топган.

Германия сиёсатчилари ва журналистлари пресс-конференцияларда бир-бирларига қарама-қарши ўтириб масофа сақласаларда, маълумотлар олиш учун яқинлашишга ҳаракат қиладилар. Суҳбат қанчалик ишончли бўлса мақсадга шунча тез яқинлаштиради. Бундай пайтларда журналистлар сир сақланиб қолган ташрифларни (масалан, ҳукумат раҳбарини чет элга сафари расмий равишда оддий деб эълон қилинган бўлсада, аслида айрим инқирозларнинг олдини олиш учун уюштирилганлиги) ва ўзларининг шахсий қизиққан масалаларини охиригача билиб олишга ҳаракат қиладилар.

Кўпинча, мана шу тарздаги суҳбатлардан кейин журналистларда буни ахборот тарзида узатиш керакми ёки йўқми деган муаммо пайдо бўлади. Маълумотларнинг махфийлигини қачон ва қай ҳолатда ошкор қилиш мумкинлигини ўйлай бошлашади. Агар бу кучлироқ ахборот бўлса, жамоатчиликнинг ахборот олиш ҳуқуқидан келиб чиқиб масалани керакли тарзда ҳал қилади.

Немис журналистларида бир ёки бир гуруҳ сиёсатчиларнинг хизматчиси бўлиш истаги жуда кучли. Сиёсатчи унга чин юракдан ишонч билдирса, уни муҳим ахборотлар билан таъминлаб турса ва сахийлик билан тушки овқатга таклиф қилса, бу шубҳасиз журналистнинг улкан ютуғидир. Бу ҳам немис журналистикасининг ўзига хос хусусиятларидан бири ҳисобланади.

Худди илгаригидек, ҳозир ҳам Германия аҳолиси ахборотни асосан газеталар ва давлат телевидениесидан олади. Аҳоли ўртасида ўтказилган сўнгги сўровномаларга кўра, фуқароларнинг 90 фоизи ҳафтасига бир неча бор телевизор кўрса, 84 фоизи газета ўқиб, радио тинглар экан. Немис халқида бўш вақтларда ахборот воситасидан фойдаланиш биринчи ўринда туради. Статистик сўровлар натижасида шу нарса маълум бўлдики, сўровда қатнашганларнинг фақат чорак қисми бўш вақтини сайр қилишга сарфласа, 21 фоизи китоб ўқишга, 05 фоизи эса театр ёки кинога бориш учун сарфлашини айтган. Бундан кўриш мумкинки, ахборот воситалари жалб қилувчи кучга эга. Фуқароларнинг 4/3 қисми баъзи сабаблар билан ўз ҳудудий газеталари чоп этилмай қолса уни жуда интиқлик билан кутади. Улар давлат телевидениесига ҳам худди шундай муносабатда бўлишади. Кўпчилик аҳоли хусусий телевидениенинг ўрни муҳим деб ҳисоблайдиган бир вақтда оммавий журналистларнинг аҳамияти пасайиб кетмоқда. Германияликлар телевидение, радио ва кундалик газеталарга ҳақиқатни ёритувчи восита сифатида қарайдилар. Ўз навбатида немис оммавий ахборот воситалари ҳам истеъмолчилар диққатини жалб этиш, уларнинг ишончини янада қозониш учун фаолиятини кенгайтириб, янги бозор талабларига мувофиқлашмоқда. Ахборотнинг янги шаклларини очишга, ўқувчи ва томошабинда янги одатларни шакллантиришга уринмоқда.

«Journalistmus in wandel» журналидаги манбалардан фойдаланган ҳолда Нигора ТЎХТАМАТОВА тайёрлади.

ЯПОНИЯНИНГ БУГУНГИ МАТБУОТИ

Япония дунё мамлакатлари ичида газета чоп этиш бўйича биринчи ўринда туради. Ундан сўнг Америка билан Германия энг кўп газета чоп этадиган мамлакат ҳисобланади. Бугунги кунда кунчиқар мамлакатида кунига 72 миллион 410 минг нусхада газеталар чоп этилмоқда. Бу – ҳар минг япон фуқаросига 576 нусхадан газета тўғри келишини ҳам ифодалайди. Айниқса «Ёмиури Симбун», «Асахи Симбун», «Майнити Симбун», «Нихон Кейзой» каби оммавий газеталар муштарийлар томонидан доимо севиб ўқилади.

Биргина «Ёмиури Симбун» газетаси кунига 14 ярим миллион нусхада чоп этилади. Бир кеча кундузда икки марта нашр этиладиган мазкур газета «Гиннес» рекордлар китобига аллақачон киритилган. Таҳририятда 7 минг 200 нафар ходим ишлайди. 28 мамлакатда 60 дан ортиқ махсус мухбирлари фаолият кўрсатмоқда.

«Ёмиури Симбун» – мустақил нашр. Мамлакатдаги мавжуд партиялардан бирортасининг ҳам манфаатига хизмат қилмайди. Бозор иқтисодиёти тамойилларига садоқат, парламент демократиясини ҳимоялаш, инсон ҳуқуқларини ҳурматлашга қатъий амал қилади.

Кунчиқар ўлкада ҳозирда 400 дан ортиқ газеталар чоп этилмоқда. Мамлакатнинг миллионер шаҳарларида 350 дан ортиқ мухбирлик пунктлари ишлаб турибди. Ҳаттоки газеталарнинг ўз хусусий самолёт, вертолётлари бўлиб, муҳим хабарларни жойлардан жойларга ўз вақтида етказиб беришга ҳам хизмат қилмоқда. Таҳририятда ишловчи ходимларнинг моддий имкониятларини яхшилаш мақсадида қатор қулайликлар ҳозир этилган. Масалан, ёш ходимларга агар турар жойи бўлмаса, маълум бир вақтдан сўнг 50 фоиз қўшимча маблағ берилади. Ишчиларнинг иш ҳақлари эса уларнинг иш стажларига қараб ортиб бораверади.

Умуман олганда Япония бугунги кунда дунёнинг энг ривожланган давлатлари сирасига киради. 1992 йили юртимизга жами 1 миллиард 650 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя киритган. Бундай иқтисодий бақувват давлат билан ҳамкорлик қилиш ҳар бир ривожланаётган давлатлар учун жуда катта фойда келтиради.

Отабек МАДАМИНОВ тайёрлади.

Назм

МЕН СЕНИ СЕВАМАН ЁНИБ...

Олимжон Бўриев ҳам ўзбек, ҳам тожик тилларида бир-биридан гўзал, нафис ашъорлар битади, у тилдан бу тилга таржималар қилади.

Унинг «Амир Темур», «Жалолиддин жасорати», «Маснавий нур», «Маънавият гултожи», «Аҳмад ал-Фарғоний», «Ғурурли миллат тимсоли», «Мангулик манзумаси», «Алп-Жамол», «Замахшарийнома», «Беҳзод ва Ширин», «Фаръавн», «Муҳаммад Пайғамбар» (с.а.в.), «Имом ал-Бухорий», «Мирзо Улуғбек», «Жомий ва Навоий» каби шеърий роман, достон ва манзумалари китобхоналарга яхши таниш.

Шоирнинг аксарият асарлари газетамизда ёритилган. Жумладан, академик шоир Ғафур Ғулом ҳақидаги «Сени соғинганда...» хотира-достони ҳам илк бор «Адолат» саҳифасида муштарийларга армуғон этилди.

Биз қуйида Олимжон Бўриевнинг эҳтиросли, жўшқин шеърларидан бир гулдастасини сиз азиз газетхонларга тақдим этишни лозим топдик.

ҚАРИЯЛАР ҚАДРЛАНГАЙ!

Икки мингу иккинчи йил,
Эй соғлом ва ёш авлод бил –
Қариялар қадрлангай!

Қишу баҳору ёзу куз
Топиб эътибору нуфуз, –
Қариялар қадрлангай!

Ўзбекистон мустақилдир,
Халқлари иноқ, аҳилдир –
Қариялар қадрлангай!

Асрларнинг армони бу,
Юртбошимиз Фармони бу –
Қариялар қадрлангай!

АҲД

Кутасан юз йилга етгудай сабринг,
Кутасан, пойингга токи урсам бош.
Билмайсан дилимда қазилган қабринг
Узра аллақачон қўйгандирман тош.

Мунис ва муштипар эдинг бир пайтлар,
Иблис васвасаси чалғитди йўлдан.
Менинг ҳам дилимда бир армон, сайдлар
Тутқич бермай, чиқиб кетади қўлдан.

Мафтункор ғазаллар ўқиб бир маҳал,
Қизларнинг кўзига боқар эдим тик.
Энди уяламан, ёш ўтди сағал,
Севиб-севилишдан кечикдим дариғ!

Энди ўзимнимас, ўзгани ўйлаб,
Савоб иш қилишни истайман доим.
Ярим умрим ўтди ҳасратни куйлаб,
Боиси кўп эрур гуноҳ-хатойим.

Қирқ ёшда ўзимга келдиму аммо
Душмарларим бу пайт эди ҳазорон.
Ёлғиз ишонганим минг бир муаммо
Минг бир савдоларга ташлади ёрон!

Тарки дунё қилдим, гарчи фаришта
«Ё малак бўлсанг-да юз бурдим охир.
Бизни боғлаб турар аҳд деган ришта,
Уни узиш эса мен учун оғир.

Кутасан бормасам охири ночор,
Келасан ноилож бўлиб умидвор!

КУТИЛМАГАН ТАҚДИР...

Менга бу дунёда яна не керак?
Амалу рутбами ё мулку унвон.
Биров чинор бўлди, біровлар терак,
Улар аро кимман билмасман ҳамон.

Не тиласам берди, Худога шукр,
Сўрамадим, неки бугун менда йўқ,
Бир қиз, икки ўғил, оилам пурнур,
Хайрият оч эмас, қоринлари тўқ!

Кутилмаган тақдир, уйланиш бахти,
Яшасанг ишониб шоир вафодор.
Борингни бахш этиб, кетганда шахтинг,
Сени қофиядек ташлаб кетар ёр!

Рауф Парфи сочи қордай оқариб,
Қорасоч аёлла, балки қизи тенг!
Даврингни сур шоир, қолмасдан қариб,
Бу дунё ҳаммага етиб ортар, кенг!

Мен эса мўътадил яшаб чарчадим,
Мошдек очиб қўйдинг, бир кун кўзимни!
На қайта севишга етади ҳаддим,
На ўтказа олгум сенга сўзимни!

СЕВГИЛИМ...

Севгилим, мен сени севаман ёниб,
Ета олгайманми васлингга бир кун?
Вафо шевасидан кетмасман тониб,
Гуноҳга ботишдан қўрқаман дилхун.

Ишқинг шаробини тута олсанг шаръ,
Латофатинг ила қадаҳни тўлдир.
Иблис найрангидан қилмасанг ҳазар,
Маъшуқи ишратхоҳ, гуноҳсиз ўлдир,

Севганман неча бор? Севилдимми йўқ?
Адашиб кетишдан қўрқаман Раббим.
Лайливаш Мажнуннинг излагайсан шўх,
Ишқдан Ҳаққа етиш менинг матлабим.

Мажруҳ юрагимни айладинг бисмил,
Алданиб мен сенга боқдим пурҳавас,
Худодан қўрқмасанг яна ўзинг бил,
Оҳ, мени севмаслик фожиа эмас.

Олимжон БЎРИЕВ.

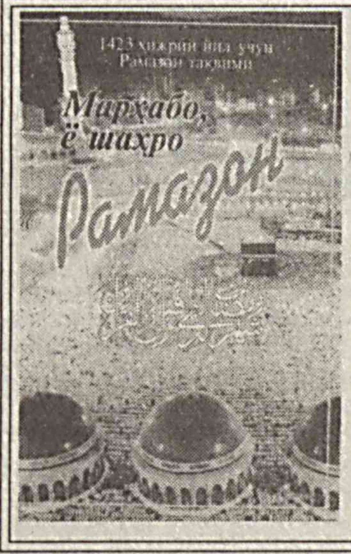

МЎМИНГА РЎЗА ФАРЗДИР

Аллоҳга бўлган имоннинг энг катта белгиларидан бири Рамазон ойи рўзасининг адо этмоқликдир. Аллоҳ субҳонаҳу бу ҳақда айтади: «Эй мўминлар, тақволи кишилар бўлишингиз учун сизлардан илгари ўтганларга фарз қилинганидек сизларга ҳам саноқли кунларда рўза тутиш фарз қилинди» (Бақара, 184).

Ушбу оятда Парвардигори Олам «Эй мўминлар...» деб ўзига имон келтирганларга айтяпти. «...тақволи кишилар бўлишингиз учун...» дея иродасини баён қиляпти. «...сизлардан илгари ўтганларга фарз қилингани каби...» деб аввалги мўмин бандалар ҳам бу улуғ шарафга муносиб кўрилганларининг хабарини беряпти. «...сизларга ҳам саноқли кунларда рўза тутиш фарз қилинди» деб фармони олийни эълон этяпти.

Ҳар бир мўмин Холиқнинг амрини сидқидилдан адо этмоғи лозим. Зеро, унинг мукофотига жаннатда «Райён» деб аталган алоҳида бир эшик очилгандир.

Рамазондан бошқа пайтларда тутилган нафл рўзаларнинг ҳам ажри каттадир. Муҳаббатимиз Муҳаммад (С.А.В.)нинг ҳар душанба ва пайшанба кунлари рўза тутганлари ривоят қилинган. Довуд (А.С.) эса, умрининг тенг ярмини рўза билан ўтказганлар. Бир ҳадиси қудсийда Аллоҳ Таолонинг бундай дегани нақл этилади: «Нафл ибодатлар билан бандам Менга яқинлашиб келаверади. Ҳатто – Мен уни яхши кўриб қоламан. Кимни-

Арафа

ки яхши кўрсам, урадиган қўлига, кўрадиган кўзига, эшитадиган қулоғига, юрадиган оёғига айланаман. Нимани сўраса, бераман. Паноҳ сўраса, паноҳимга оламан».

Бу ҳадисни шарҳлашга ҳожат йўқ. Лекин бир нафл ибодатнинг қиммати Аллоҳнинг даргоҳида шунчалик баланд экан, биз ҳали тўкис адо этолмаётган фарзларники қанчалик бўлса?!

Илоҳи, ҳаммамизни ибодатларни холис ва тўкис адо этадиганлардан қилгин!

Абдуғафур ИСКАНДАР.

РАМАЗОН РЎЗАСИ ҲАҚИДА ҲАДИСЛАР

«Рўзадор киши унутиб еса ёки ичса, рўзасини охиригача етказиб қўяверсин. Чунки Аллоҳ едириб, ичирибди».

(Насоийдан бошқа барча муҳаддислар ривоят қилган).

Бир киши Набийнинг (С.А.В.) ҳузурларига келиб: «Онам вафот этди, лекин бир ой рўза қарзлари бор эди, мен тутиб берсам бўладими?» деб сўради. Набий (С.А.В). «Агар онагнинг бўйнида қарзи бўлганида тўлармидинг?». дедилар. Киши: «Ҳа», деди. Шунда у зот айтдилар: «Аллоҳнинг қарзи узилишга ҳақлироқ».

(Аҳмаддан бошқа ҳамма ривоят қилган).

«Жаннатда Раййон номли бир эшик бордир. Бу эшикдан рўзани канда қилмай тутганларгина киради. Қиёмат кунида «Рўзадорлар қани?» деб нидо қилинади. Шунда улар ўринларидан туриб, мазкур эшикдан киришади. Сўнг эшик ёпилади. Бошқа ҳеч ким бу эшикдан кира олмас».

* * *

«Агар Рамазон ойи кирса, осмон эшиклари очилиб, дўзах эшиклари беркитилади, ҳамда шайтонларга кишан урилади».

(Бухорий ривоятлари).

РЎЗА ТУТИШ (ОҒИЗ ЁПИШ) НИЯТИ

Навайту ан асума совма шаҳри Рамазона минал фажри илал мағриби, холисан лиллаҳи Таъала. Аллоҳу акбар.

Яъни: Рамазон ойи рўзасини холис Аллоҳ Таоло учун субҳдан кун ботгунча тутмоқликни ният қилдим. Аллоҳу акбар.

ИФТОРЛИК (ОҒИЗ ОЧИШ) НИЯТИ

Аллоҳумма лака сумту ва бика аманту ва ъалайка таваккалту ва ъала ризқиқа афторту, фағфир ли йа Ғаффору ма қаддамту ва ма аххарту.

Яъни, Аллоҳ, ушбу рўзамни фақат Сенинг учун тутдим ва Сенга иймон келтирдим ва Сенга таваккал қилдим ва Сенинг берган ризқинг билан ифтор қиламан. Эй гуноҳларни авф қилувчи Аллоҳ, менинг аввалги ва кейинги гуноҳларимни мағфират қилгил ва ярлақагил.

Тошкент шаҳри ва вилояти учун тақвим

Рамазон кунлари	Ноябр Декабр	Ҳафта кунлари	Саҳарлик-нинг тугаши	Ифторлик вақти
1	6	Чоршанба	5:18	17:14
2	7	Пайшанба	5:19	17:13
3	8	Жума	5:20	17:12
4	9	Шанба	5:22	17:11
5	10	Якшанба	5:24	17:10
6	11	Душанба	5:26	17:09
7	12	Сешанба	5:27	17:08
8	13	Чоршанба	5:28	17:07
9	14	Пайшанба	5:29	17:06
10	15	Жума	5:30	17:05
11	16	Шанба	5:31	17:04
12	17	Якшанба	5:32	17:03
13	18	Душанба	5:33	17:02
14	19	Сешанба	5:34	17:01
15	20	Чоршанба	5:35	17:01
16	21	Пайшанба	5:36	17:01
17	22	Жума	5:37	16:59
18	23	Шанба	5:38	16:58
19	24	Якшанба	5:39	16:58
20	25	Душанба	5:41	16:57
21	26	Сешанба	5:43	16:57
22	27	Чоршанба	5:45	16:57
23	28	Пайшанба	5:46	16:56
24	29	Жума	5:47	16:56
25	30	Шанба	5:48	16:56
26	1	Якшанба	5:49	16:56
27	2	Душанба	5:50	16:55
28	3	Сешанба	5:51	16:55
29	4	Чоршанба	5:52	16:55
30	5	Пайшанба	5:53	16:55

Саҳарлик ва ифторлик Тошкент вақти билан кўрсатилган.

Тошкент вақти билан тафовут (дақиқа ҳисобида)
Аввал: Андижон –16, Жамбул –2, Наманган –10, Фарғона –10, Хўжанд –4, Қўқон – 10, Ўш –15.
Кейин: Бухоро +16, Гулистон +1, Жиззах +4, Навоий +13, Нукус +39, Самарқанд +6, Урганч +37, Чимкент +3, Термиз +4, Қарши +10.
Изоҳ: Рўзанинг бошланиши Ой кўринишига қараб бир кунга фарқ қилиши мумкин.

**Шабнам-шабнам тонгларда жайронларга айланган,
Онанг сувлар сепганда райҳонларга айланган,
Бир кечада соғинчинг осмонларга айланган,
Соғинчларингдай зангор осмонлари Ватандир.**

**Дерлар ҳусну малоҳат вафо қилмас, арир у,
Сен ёр десанг, тушдаги Лайлоларга арзир у,
Ҳарирдан ҳам ҳарирў паридан ҳам парирў,
Сойларга соя солган мужгонлари Ватандир.**

**Бешикларда ўйнаган оппоқ-оппоқ қўлчалар,
Кўзмунчоққа сўйлаган кўзмунчоқдай кўзчалар,
Очилган гул-ғунчалар, қанду асал кулчалар,
Момоларинг тўй қилган айвонлари Ватандир.**

**Отанг солган уйлар бу – синчлари – бардошларга,
Тоқлари ўхшаб кетар мўйсафид авлодларга,
Томлар узра чўзилиб, кўклар, ой, қуёшларга
Узум узатиб турган нарвонлари Ватандир.**

**Бир йигитга оламда ҳам ёру, ҳам ор керак,
Номуси баланд элга на сўз, на гуфтор керак.
Фарзандлари улғайса шерюрак, арслонюрак,
Элнинг ҳар они, давру давронлари Ватандир.**

**Оллоҳ ўзи буғдойинг – тиллоларга еткизгай,
Қабоғингнинг остидан балоларни кеткизгай,
Оқсаройу Кўксарой дунёларга еткизгай,
Ор-номусдан яралган қўрғонлари Ватандир.**

Сирожиддин САЙЙИД.

«ЭСМЕРАЛЬДА»

ҚИЗИҚЧИ АБДУЛЛА АКБАРОВ ТАЛҚИНИДА

«Ёшлар» каналида бир ажойиб сериал берилапти. Уни ҳозир ҳамма кўряпти. Ёшлар ҳам, ёши улуғ онахонлар ҳам чоллар ҳам.

Етмишга кирган онахон боласига тайинлади:

– Намоз ўқияпман, «Эсмеральда» бошланиб қолса, мени чақиргин.

Намозни ўқиб, энди дуога қўл очиб турсалар, неварачи қичқирди:

– Эна, ҳов эна, «Эсмеральда» бошланди.

Онахон ўтирган жойларида.

– Омин, аллоҳу акбар, рекламный пауза, – деб кино кўргани шошилибдилар.

Мен ҳам ўша кинони кўряпман. Лекин кинода Фатима пайдо бўлиши билан жаҳлим чиқади. Бечора Эсмеральда билан олишган олишган. Ўша Фатиманинг отбоқарларнинг каттаси бор-ку, йўталиб юрибди – Денисиога эрга бериш керак.

Денисио Фатимани отига миндириб бир чоптирса. Халқимизда бир ажойиб гап бор: от – мурод дегани. Фатимани ҳам гуноҳлари тўкиларди.

Ўша Фатиманинг қизи бор – Грациэла. Фатима Грациэлани Эмельянога бермоқчи. Эмельяно кино режис-

сёрига ёқмай қолди шекилли, битта серияда авария қилиб тинчитди.

Менимча ана шу Грациэлани Адрианга эрга бериш керак.

Адриан ҳам менга ёқмади. Жа бўшашган, латтага ўхшаган бола экан. Агар Адрианни ўрнида ўзбек боласи бўлганида борми? Грациэлага ҳам уйланарди, Авророга ҳам уйланарди. Авророни қишлоққа олиб кетиб, Грациэлага «дом» олиб берарди. кейин ўзи ҳам иккаласини орасида сарсон бўлиб, ўтиб кетган бўларди.

Мана шу кинода битта семиз аёл бор – Кресанта хола. Кресанта хола Рудольфо билан Бланканинг еганини кўрса ҳам семириб кетаверади. Семизлигидан фигураси ҳам билинмай кетган.

Кинода яна бир зўр аёл бор. Эсмеральдани асраб олган Доминго. Доминго зўр аёлу, уни битта характери менга ёқмади.

Доминго бир марта калтак еди-ю, тилини йўқотиб қўйди. Бизни ўзбек аёлларини эса калтак егани сари тили чиқади. Ўша Доминогони Ўзбекистонга олиб келиб, уруғидан кўпайтириш керак. Бир ойда бир марта уриб қўясиз, жағи ўчиб юраверади.

Малик БОЙМАТОВ ёзиб олди.

Маънавият сабоқлари

САВОБ, КИБР ВА РИЁ ХУСУСИДА

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида)

Тошкент шаҳар имом хатибларидан бири ўзаро кичикроқ бир тадбирда: «Қашқадарё ва Сурхондарёдан етишиб чиқаётган қорилар кўп. Нега? Фарғона, Андижон, Наманган ва Тошкент шаҳридан бундай ёшлар кам?», – деб афсус чекдилар ва уларни маданиятсизликда айблаб қўйдилар.

Ҳа, нодонликнинг боши эса ўйламай гапиришликда кўзга ташланади. Бу қори аканинг вилоят ёшларини бир-бирига гиж-гижлатиши худди ўша манфур ва мустабид тузим давридаги воқеаларни яна бир бор эслашга тўғри келади. Ўша вақтда айрим бузғунчилар ёшлар орасига суқулиб кириб олиб, уларни гуруҳ-гуруҳларга бўлиб ташлаган эди. Бу хилдаги нодонларнинг, бундай хийласи туфайли ҳам ўшанда «Сурқаш» ва «Фан» деган норасмий ҳаракатлар пайдо бўлган эди.

Унинг оқибати, хайриятки, яхшилик билан якунланган эди. Чунки «Сурқаш»ликлар ўзларини «Амир Темур авлодимиз» десалар, «Фан»ликлар биз «Бобурийлар авлодимиз», дейишарди. Ахир, ўша пайтларда мактаб ва олий ўқув юртларида Амир Темур даври тарихи ўтилмасди. Ва соҳибқирон Амир Темур босқинчи, одам қиёфасини йўқотган жаллод деб ўқитилар эди. Мустақиллик ўлароқ бу нотўғри талқинга бутунлай барҳам берилди. Бугун, улуғ саркарда ўз ҳурмат мақомига эга бўлди. Шу билан бирга «Сурқаш» ҳам, «Фан» ҳам бир авлод фарзандлари эканликларига тўғри ишонч ҳосил қилдилар.

Хом сут эмган бандалигимиз шундаки, кўп мушоҳада қилмаймиз ва айрим ҳолатларда ўз қилмишларимиздан ҳижолат чекиб, баъзан эса, афсус чекиб қоламиз. Сўнгги аттангнинг нафи камроқ, зиёни эса кўпроқ бўлади. Биз ўша манфур тузумда Ислом динини яхши билмаслигимиз оқибатида, унинг тарихий жараёнини баҳолашда мушкул аҳволга тушиб қолгандик. Истиқлол йиллари даврида «Ойнаи жаҳон»имизда намойиш этилган: «Муҳаммадин Расулуллоҳ» фильмини кўриб, Иброҳим Ҳалилуллоҳ миллатидан дейишликнинг моҳиятини аниқлаб олдик. Демак «Одам Ато ва Момо Ҳаводан тарқалган авлод тарқалгандан тарқалиб, бутун ер юзини ишғол қилиб олган экан. Бугун биргина ўзбек миллатининг уруғлари 96 тадир. Динлар тўғрисида сўз юритадиган бўлсак, ҳозир ер юзида катта-кичик динлар сони 200 дан ортиқдир. Дунё аҳлининг 90 фоиздан ортиғи, ана шу динларга ишонишади. Ишонч-эътиқод белгиси саналади. Эътиқоди бутун инсоннинг – иймони ҳам бутун бўлади. Мусулмончиликда иймон ва эътиқод худди aka-укаларга ўхшашдир. Буларсиз динни тасаввур қилиб бўлмайди. Кибрга берилмаслик учун: «Мен, албатта эртага шуни қилувчиман» демайлик. Балки камтарлик билан «Иншооллоҳ, Худо хоҳласа шу ишни эртага адо қилмоқчиман» – дейишга одатланайлик.

«Иншооллоҳ ва «Худо хоҳласа»нинг хосияти ва барокати каттадир.

* * *

Пиринг фармонидин қилсанг тахаллуф,
Таассуфдир, таассуфдир, таассуф.

Табиатнинг турфа хиллигини биламизми? 18 минг олам дегани ушбу саволга асосдир. Биз кўп ҳолларда, умуман доимий равишда атроф-муҳитимизда, айнан кўзга ташланиб турган нарсаларни ҳам яхши билмаймиз. Ҳайвонот ва наботот оламининг минг бир тури ва минг бир хили, ўзгарган формалари борлигини-чи? Бу соҳаларни билишнинг илмий тадқиқот йўли бор. Биргина Сулаймон (С.А.В.)га ибрат кўрсатган чумолиларни ўн бир томлик аниқлагичлар орқали ўрганилар экан. Ёки бўлмасам, микро ва макро дунё оламини олиб қарайлик. Уларнинг турлари ҳам бир талайдир. Сув ўтларини ўнлаб аниқлагичлар орқали ўрганиладилар. Албатта, илм йўли ниҳоятда оғир ва машаққатли йўлдир.

Микроскоп деган кузатувчи асбобни биламиз. Унда бир томчи табиий сувни кузатганимизда, турфа олам кўзни қувонтиради. Ана шу томчи сувда ўнлаб сув ўтлари, сув ҳайвонлари, замбуруғлар ва бошқа қанча-дан-қанча жонворлар борлигини кўришимиз мумкин.

Биз гоҳида кўз билан кўриб турган нарсаларимиздан адашиб қоламиз. Аслида ноаниқликлар туфайли, нотўғри хулосалар чиқарамиз. Ўрганишликнинг тадқиқий жараёнининг муҳим жиҳати шундаки, игна билан қудуқ қазишдек, қунт ва чидам билан кунни тунга, тунни эса кунга боғлаб, кузатишлар олиб борилади. Бу жараён узлуксиз давом этади. Мижжа қоқилмай ўтказилган кунларнинг самараси ўлароқ, ялт этиб кўзга ташланган натижа бизни қувонтириб юборади. Бу изланишлар биргина жиҳат бўлса, ўша эришилган натижани энди ўнлаб манбаалар билан таққосланилади, фарқланилади ва ниҳоятда тадқиқотчининг илмий мулоҳазалари баён этилади. Анализ ва талқин негизида эса кашфиёт юзага келади. Демак, дунё миқёсида айнан бир хил йўналишдаги барча илмий ишларга бир нигоҳ ҳам ташлаб ўтилади.

Унинг ютуқ ва камчиликлари инобатга олинади. Дунёвийликда илмнинг йўли ана шундай оғир ва машаққатли бўлади. Илм йўлида қийналиб, уни давом эттира олмаганлар ҳам одатда кўп бўлади. Бу хайрли ва савобли ишларни давом эттириб, улкан довонлардан ошганларга Ҳабиб Абдуллаев ва Қори Ниёзийни, Собир Юнусов ва Саъди Сирожиддиновни, Обид Содиқов ва Ғани Мавлоновни, Тошмуҳаммад Саримсоқов ва Жўра Саидовни, Асқар Холмуродов ва Қодир Зокиров каби халқ фарзандларини ифтихор билан тилга олиб ўтмоқнинг ўзи кифоядир.

Халқ орасида халқ ўзи яратган бир ибратли мақол борки, унинг мағзини чақмоқ, ундан сабоқ олмоқ ҳар доим зарурга ўхшайди. Ахир, нима учун «Устоз – отангдек улуғ» дейилган. Сабаби шундаки, ота-она фарзандини Оллоҳ Таолони қудрати, мўъжизаси ва иродасига кўра бу фоний оламга келтиради. Аммо унинг ҳаёт йўлини, келажагини белгилаб берадиган зот – бу устоз ҳисобланади.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ.
(Давоми бор).

Рассом хандаси

Сени кўз корачиғидек асрайман, жоним...

А. ҲАКИМОВ чизган расм.

Фельетон

ЁЛҒОНЧИ ФАРИШТАЛАР

ёки деновлик Зиёдулло Сафаров билан Ўрол Тоғаевлар сариосиёлик Раҳматилло Маликовни қандай алдагани хусусида ҳангома

Хуллас, икки оғайни ботирлар муштни бир жойга, каллани-каллага қўйиб «тадбиркорона» иш юргизиб, муҳим операцияни амалга ошириш учун роса бош қотирибдилар. Бирови: – «Ҳа, дўстим. Бу дунёда кимни алдаш осон, – деса шериги дермиш: «Содда, қўли очиқ, сахий қалб одамни».

– Унда бундай одамни қаердан топамиз, – деб такрор савол ташлабди.

– Изласанг имкон, изламасанг баҳона топилади.

Шундан сўнг иковлон кўзларини бирбирларига тикиб бирваракайига: – соддаинг қулоғига чўзма лағмон илиш осон, – дейишиб мазах ила роса-а кулишибди.

Шундай қилиб денг, Денов туманининг «Ғалаба» ширкатлар хўжалиги «Кўчакли» маҳалласида яшовчи, 23-умум таълим мактабининг ўқитувчиси Зиёдулла Сафаров Денов шаҳар Ш. Рашидов кўчаси 24/15 уйда яшовчи Ўрол Тоғаев билан маслаҳатни обдон пишитди.

– Тирикчиликни ўтиши қийин бўлди. Тижоратга енг шимарайлик. Мени бир жойда товарим бор. Товарни олиш учун эса пул керак. Менда эса пул йўқ.

Ўрол хазина излаётган кишилардек кўзларини бир нуқтага қадаб деди.

– Сариосиё туманининг ишчилар шаҳарчаси, Бинокор кўчаси, 14-уйда Раҳматилло исмли бир ошнам яшайди. Анчадан буён ўртоқмиз. Ҳожатимни чиқарган жойлари бўлган. Очиққўл, сахий инсон...

– Берармикин? – деб сўради Зиёдулло ишончсизлик билан.

– Гаплашамиз, – деди Ўрол.

– У сизга ишонади, албатта. Қўлга киритсак бўлгани. У ёғини ўзим қойиллатаман. «Операция»миз амалга ошиб қолгудай бўлса фойдаси «пап» бўлади, шунга келишдик-ми? Унда ишни бошладик, – деди Зиёдулло мамнунлик билан.

– Карами зўр бўлганидан Тошкентга олиб кетган. Ҳойнахой «кўки»га пуллаб келган бўлса бор-ми?!.

– Оҳ-оҳ, қани энди «кўки» бўлса. Ишимиз янаям зўр кечарди. Ҳозир «кўки» ҳаммасини уради, – деди Зиёдулло.

Алқисса, икки оғайни ботирларнинг маслаҳатлари бир жойдан чиқди. Ҳангоманинг қаймоғини сариосиёлик Раҳматилло Маликовнинг уйидан эшитинг. Раҳматилло даставвал пул сўраб келганларга рад жавобини берди.

– Ўролбой, пул ўзимга керак. Қолаверса, шунча пулни қанақа қилиб нотаниш кишига бериб қўяман. Бундай қилолмайман. Охир-оқибатини ўйланг. Дўстлигимиз ўзлигича қолаверсин. Қолаверса, пул ота-болани ажратиб келган. Фақат мени тўғри тушунинглар, – деди шўрлик Раҳматилло уларга зорланиб.

– Жо-он Раҳматилло ака, агар шулар шу пулни келтириб бермайдиган бўлса, ўзим, миниб юрган «Жигули»имни «ВАЗ 2109» русумли 19 А 70–11СД рақамли енгил машинамни сотиб, пулингизни келтириб бераман, – деди Ўрол Тоғаев.

Раҳматиллонинг боши гангиб, қотиб қолди. Зиёдилло Сафаров 2001 йилнинг 10 февралида 18 кунлик муддатга қайтариб бериш шарти билан Ўрол Тоғаев, Маъруфжон Ёқубовларнинг ҳузурида 400000 сўмни олгани тўғрисида тилхат ёзиб, пулни қопга ўраб қўнжига солди. Раҳматиллони қаттиқроқ ишонтириш мақсадида С № 0693220 фуқаролик паспортиниям қолдириб кетди.

Ўрол Тоғаев ҳам олган 300000 сўмини келтириб бергунга қадар ҳар бир кун учун ўн фоиздан қўшиб устама тўлашини баён қилиб тилхат қолдирди. Раҳматилло эса бир парча тилхатларга эга бўлиб бола чақасига ризқ бўлиб турган насибасини шумқадам меҳмонларга узатди.

Кунлар бир-бирини қувиб ўтаверди. Пулнинг қайтиб келиш муддати ҳам соат стрелкалари каби шиддатли ўтаверарди. Раҳматилло дарвоза тиқ этса юраги ҳовлиқиб дарвозага отланар, хотини шўрлик эрининг соддалигидан ачиниб афсусланарди. У қарз бериб оғзи куйганларнинг ҳасратини эслади. «Эй дўстлар қарзни қайтиши қийин. Қарз олганга кулиб боради, қайтарда йиғлаб қайтади. Қўлинг билан бериб, оёғинг билан югурасан. Инсофлиси бўлса-ку, хўп-хўп, фирибгари бўлса ўзингни осмонда кўр! Раҳматилло шуларни эслаб, – Эй, оғайнилар, донишманд бўлинглар-е, дегиси келарди. Ўзини оғзи куйганлар қаторидан ўрин олганини англаб етди.

Раҳматилло Деновга қатнайвериб товони тер ташлади. Бир эмас беш пойафзалдан ажралди. Чидолмаганидан Зиёдулло Сафаров яшайдиган «Кўчакли» маҳалла қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Дамин ака Эшқобиловга учрашиб, дардини ёрди.

– Ҳа-а, укам фирибгарнинг зўрига йўлиқибсиз. Бундан анча олдин хоразмлик бир бечорани қақшатишган. Бу савдо энди сизнинг бошингизга тушибди. Аттанг! Инсофини берса бўлгани. Биз ҳам қараб турмаймиз. Уни инсофга чақирамиз. Хотини Маъмурахон мактаб директори, обрўли аёлларимиздан. Эрини бу ҳолга ташлаб қўймаса керак, – деб қолди.

Раҳматилло Зиёдуллонинг бу сафарги ваъдасигаям лақа қўника қолди.

Орадан анча кунлар ўтди. Турмушидан қийналиб қолган Раҳматилло чидолмай Деновга ўтиб Ўрол Тоғаевни ҳамроҳ қилиб яна «Кўчакли» қишлоқ маҳалласи раиси ҳузурига борди. Бу сафар ёзма юзлашувлар аввалгисидан анча ишонарли кўринарди. Зиёдуллонинг хотини Маъмурахон илтижоли деди:

– Раҳматилло ука, менга тўрт кун муҳлат беринг. Ишимизнинг тўқсон фоизи битган. Ўни қолган. 16 декабрда пулни мендан оласиз. Ишонинг, пулни кечга қадар етказаман. Илтимос, йўқ деманг. Бу сафар менга ишонаверинг, – дея туриб олди.

Юмшоққўнгил Раҳматилло қўлини кўксига қўйиб опанинг илтижоларини қабул қилди. Рамазон ҳайит куни ҳамма сайр-томошага, қариндош-уруғларини кўнглини хушлагани кетса, у шўрлик Маъмура опани бир дунё табассум билан пул кўтариб келишини пойлаб шомни қаршилаб тонгни оттирди.

Ҳар бир нарсанинг чек-чегараси бўлгани каби одамийлик, инсонийлик, инсофсизликниям тўхтамию, сўнгги нуқтаси бор. Биз Раҳматилло Маликовга бир оз сабр қилишни маслаҳат берган ҳолда бундай хулосага келдик.

– Қушни кафтга қўндириш осон эмас. Буям санъатталаб маҳорат излайди. Инсофга келмаган товламачиларни эса адолатли қонунларимиз диёнатга чақиради.

**Турсун МАҲМАДАЛИЕВ,
«Адолат» мухбири.**

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, М. МЎЙДИНОВ, К. РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў. Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона – 136-53-14.
Хатлар ва шикоятлар бўлими – 136-55-64.
Котибият – 136-55-96.
Факс: (8.371) 133-41-89.
МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г– 1000. Ҳажми–2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А–2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи – Илҳом СИДДИҚОВ
Саҳифаловчи – Баҳтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти – 20.00. Босишга топширилди 20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади. ● Мазкур белги остида тижорат маълумоти чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар таҳририятга қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.